

ΕΡΜΗΣ ΛΟΓΙΟΣ.

τῆς ε΄.

8

Ἀπριλίου.

1818

Φιλολογικαὶ Ἀγγελίαι.

Η πρό πολλοῦ γνωστὴ σοφία καὶ φρόνησις τοῦ ἤδη περι-
κλεῶς βασιλεύοντος ἡμῶν Σουλτάνου MAXMOG'T, οὗ τὰ ἐ-
τι εἶησαν ὅτι πλείστα καὶ πανευδαίμονα, δὲν περιορίζεται
ἀπλῶς εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ εἰς
φιλολογικὰ ἀντικείμενα· καὶ ἐν αὗτῳ ὁ σοφὸς οὗτος Μονάρχης
ἐνασχολεῖται ἀόκνως εἰς σύζυγιν καὶ κερύωσιν τῆς πολιτικῆς
εὐτυχίας τῶν παρὰ Θεοῦ ἐμπιστευθέντων ὑπὸ τὴν προστασίαν
τοῦ κραταιοῦ αὐτοῦ σκῆπτρου διαφόρων λαῶν, ῥίπτει ἐν ταύ-
τῳ τὸ διορατικὸν αὐτοῦ ὄμμα καὶ εἰς ἐξάπλωσιν τῆς παι-
δείας εἰς τὰς ἐκτεταμένας αὐτοῦ ἑπαρχίας, προστατεύων καὶ
ἐπιμελούμενος τῶν ὅσα συντείνουσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.
Τοιαύτην προστασίαν καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ σοφοῦ τούτου Αὐτο-
κράτορος ἀπολαύουσιν ὄχι μόνον τὰ Ὀθωμανικὰ, ἀλλὰ καὶ
ὅλα ἐν γένει τὰ ὑποτελῆ ἔθνη, τὰ ὅποια θεωροῦντες αὐτὸν
ὡς Θεόθεν διορισθέντα εἰς διοίκησιν αὐτῶν, σέβονται, δοξάζου-
σι, καὶ εὐγνωμονοῦσι διὰ τὴν ὅποιαν ἀπολαύουσι πατρι-
κὴν ἐπιμέλειαν, εὐχόμενοι ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τῆς ὑ-
γείας, μακρομερεύσεως καὶ πολυχρονίου ἐνδόξου κοσμή-
σεως τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτοκρατορικοῦ θρόνου.

Τῆς ἐπιμελείας καὶ προστασίας τοῦ σοφοῦ τούτου Αὐτο-
κράτορος πρὸς τὴν παιδείαν ἐκήρυξαν πολλὰκις πολιτικαὶ
ἐφημερίδες τῆς σοφῆς Εὐρώπης, καὶ ἤδη μανθάνομεν ἐκ τοῦ
Αὐστριακοῦ Παρατηρητοῦ (Ἄρ. 90. Μαρτίου 31. τοῦ ἐνεσ. ἔτ.)
τὰ ἀκόλουθα:

„Ἐν τῷ κατὰ τὴν Χρυσούπολιν (Σκούταρι) τυπογραφείῳ
ἄρχισεν ἤδη κατὰ προσηγνὴν τοῦ Αὐτοκράτορος ὁ τύπος πολ-
λῶν ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν εἰς τὴν Τουρκικὴν μετα-
φρασθέντων συγγραμμάτων. Ἐν πρώτοις δὲ φέλοισι τυπα-

θῆ συγγράμματα εἰς τὴν Ἱατρικὴν ἀναφερόμενα. Πολλὰ ἱατρικὰ ποιήματα τοῦ Στοιρκίου (Störk) καὶ τὰ σφίχτα τῆς Χειρουργικῆς παρὰ τοῦ Φαΐου (De la Faye Elomens de la Chirurgie) εἶναι ἔτοιμα εἰς τύπωσιν. Ἀμφότερα μετεφράσθησαν εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν παρὰ τοῦ πολλῶν Εὐρωπαίων γλωσσῶν ἐγκρατοῦς Μολλά Σανεσαδὲ (Shanesado), ἐπιστάτου τῶν εὐσεβῶν καταστημάτων (Μουρεττισχ-Παέντη, Mufettish-Elendi) ἐπὶ τοῦ προκατόχου τοῦ νῦν διοικοῦντος Αὐτοκράτορος.

Ἔτι δὲ γίνονται μεγάλας πρὸδοι καὶ πρὸς τὴν τελειοποίησιν τῆς Στοιχειοχυτικῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Σουλτᾶνου Μαχμουτ. Ἐγίναν προσέτι δοκιμαὶ καὶ μετὰ τὸν Περσικὸν Ταυλικὸν τύπον ἡ ἀπόστασις ἐπέτυχον ἄριστα· καὶ εἰς ἓν χρόνον θέλει προχωρήσει τόσο μικρὰν τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο, ὥστε ἐμποροῦμεν νὰ ἐλπίσωμεν τὴν τύπωσιν συγγραμμάτων μετὰ αὐτὰ τὰ εἰς τὰ ὄμματα πολὺ ἀρεστέτερα καὶ ἀραιότερα σφίχτα.

Κύριοι Ἐκδοταὶ τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ!

Ἀπόστινος καιροῦ περιφέρονται εἰς τὰς χεῖρας ὅλων καὶ διανέμονται δὲ παράτινων, καὶ τὸ θαυμασιώτερον, καὶ θαρραλῶν, μερικὰ φυλλάδια καὶ βιβλία, τὰ ὅποια σκοποῦν ἔχειν νὰ ἀνατρέψουν μὲν τινὰς εἰς τὰς ἡμέρας μας διδασκίαν καὶ κοινωθειῶν γνώμας περὶ παιδείσεως καὶ καλλιέργειας, νὰ ἐξουτώσουν δὲ τοὺς ἀρχηγούς, καὶ λάτρεις αὐτῶν. Οἱ γραφεῖς τῶν ποιημάτων τούτων ἐγραψαν ἐξάπαντος ὄχι πρὸς ἑαυτοὺς, ἀλλ' ἀποτεινόμενοι πρὸς τὸ Γένος, τῷ το θέλοντες νὰ πείσουν, καὶ αὐτοῦ τὴν κρίσιν ζητοῦντες νὰ κινήσουν καὶ νὰ μάθουν. Τὸ ὑγιέστερον μέρος τοῦ ἔθνους (ἐπαθὴ καὶ περὶ τούτου μόνον ἢμπορεῖ νὰ ἦναι λόγος εἰς τὸ περὶ παιδείσεως κεφάλαιον) τοὺς ἀνέγνωσε τιμῶντι, τοὺς ἔκρινε, καὶ ἰδοὺ σᾶς κοινολογεῖ τὴν κρίσιν του. Σφίς δὲ χρεωσθεῖτε καὶ τὴν διαδώσατε πρὸς τοὺς εἰρημένους γραφεῖς, ἐπειδὴ καὶ τούτο εἶναι τὸ ἐπαγγελμά σας, καὶ μάλιστα ὅσον τάχιστα, ὅτι νὰ μὴν ἀφήσετε τοὺς ἀνθρώπους πολὺν καιρὸν ἀβεβαίους εἰς τούτο καὶ μετεώρους.

Τὸ Γένος (ἐννοεῖται τὸ ὑγιέστερον αὐτοῦ μέρος) ἀποδοκιμάζει καὶ κατακρίνει ὅλως διόλου τὰ τοιοῦτότερα συγ-

γράμματα. Πρῶτον δὲν ἀποδέχεται τὸν τρόπον μετὰ τὸν ὅποιον αὐτοὶ παρήσιαζοντο πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ ἔθνους· ἄς ἐνθυμηθῶν, ὅτι εἰς τὰς ἰδιωτικὰς συναστροφὰς καὶ τῶν ὀκνοῦντων καλῶς ἀναβρεμμένων οἱ ἄνθρωποι ἀποφραγεῖσι μετὰ προσοχὴν πᾶσαν λέξιν ἄσμενον· ἄς ἐνθυμηθῶν ὅτι εἰς τὰ μερικὰ κριτήρια χρεωσθῶν οἱ διαδικαζόμενοι ἐμπροσθεν τῶν κριτῶν σέβας καὶ σεμνολογίαν, καὶ ταύτην παραβαίνοντες κατὰσιγάζονται καὶ παιδεύονται πόσον ἀξιοκατακριτώτεροι νομίζονται δικαίως ἐκείνοι, ὅσοι πρὸς τὸ ὅλον ἔθνος παρήσιαζόμενοι, τὰ ἐξ ἀμάξης, τὰ ἐν καπηλείοις περιφέρουσιν εἰς τὸ σφίχμα των — καὶ οὕτω περιουρίζουσι τὸ τιμιώτατον, καὶ σεμνότητου κριτήριον, τὸ τοῦ ἔθνους. Τὸν Θεοσίτην οἱ Ἀχαιοὶ διὰ τοῦτο ἐκπάγλως κοτέοντο, νεμέσσηθέν τ' ἐνὶ θυμῷ,

ὅτι

... φρεσὶν ἦσιν ἄκοσμά τε πολλὰ τε ἦδη,
καὶ ἔλαγε.

Μάλιστα μετὰ τὴν ἀκρίβειαν ἀπαιτεῖ τὸ Κοινὸν αὐτὴν τὴν κοσμιότητα, ὥστε τοὺς παρακίταστis, καὶ δίκαιον ἂν ἔχουν, καὶ ἀλήθειαν ἂν προβάλλουν, μετὰ ὅλον τούτο τοὺς ἀποβάλλει καὶ τοὺς καταδικάζει. Αὐτῶν λοιπὸν τῶν συγγραμματίων ἀποδοκιμάζει πρῶτον τὸν ὑβριστικὸν τρόπον.

Δεύτερον μετὰ ἀκραντοῦ δυσἀρεσκείαν τὸ Κοινὸν βλέπει, ὅτι αἱ ὑβρεῖς αὐτὰς δὲν ἀποστέλλου μόνον τὰ πράγματα τὰ κρινόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ αἱ κατ' αὐτῶν ὑβρεῖς εἶναι ἐξυφαισμένοι ὄχι μετὰ ἡμίση μείτριότη, ἀλλὰ μετὰ τὸν πλέον ἄσμενον τρόπον. Ἐκ τούτου συμπεριμένει μέγα πάθος εἰς τοὺς σατυρίζοντας, καὶ δι' αὐτὸ μόνον ἀμφοβάλλει εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων· ἔπειτα δὲ καὶ λυπεῖται μεγάλως, ὅτι τὰ βιβλία, τὰ ὅποια πρέπει νὰ χρησιμεύουν ὡς διδάσκαλοι σεμνότητος καὶ εἰς ὅλον τὸ Γένος, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν αἰθίαν νεολαίαν, αὐτὰ κατανοῦν νὰ γίνονται τὴν σήμερον τὸ ἐργαστήριον τῆς μεγίστης ἀκοσμίας, καὶ τὸ μέρος τῆς διαφθορᾶς. Τούτο μετὰ λόγου παρῶξινε ποτὲ ἓνα φιλόκαλον ἄνδρα εἰς τόσο βαθμὸν, ὥστε καθὼς ἔλαβε μερικὰ τῶν τοιοῦτων βιβλιαρίων, καὶ τ' ἀνέγνωσεν, ἔτρεξεν εἰς τὴν κἀμινον, καὶ τὰ ἔβριψεν εἰς τὸ πῦρ, ἐπιλέγων, ἂν ἀγαπᾷ νὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου βιβλία, ἀπὸ τὰ ὅποια θέλουσιν μάθει οἱ υἱοὶ μοι πᾶς νὰ ὑβρίζουν τὸν πλησίον των." Τῆς τού-

χης αὐτῆς εἶναι ἐξάπαντος ἄξια, ὅσα συγγράμματα ἐνέχου-
ται εἰς αὐτὸ τὸ σφάλμα.

Κατ' ἐξοχὴν δὲ μέμφονται ὅλοι ἐκ συμφώνου τοὺς συγ-
γραφεῖς αὐτούς, ὅτι κατασπαράττου πολλὰ ἀνιλεῖς ἀνδρας,
οἱ ὅποιοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ὠφελοῦσι τὸ γένος. Ἀ-
ληθινὰ οἱ τοιοῦτοι πράττου τὸ καλὸν, διότι εἶναι καλὸν, καὶ
οἷοι τὸ χρεωσοῦν εἰς τὴν πατρίδα των, ἀλλ' ὄχι διὰ νὰ λά-
θουν ἀνταμοιβὰς ἐπαίνους· πλὴν καὶ τὸ γένος νὰ φωνῇ ἀχάριστον
πρὸς αὐτούς, ὅποιας λογῆς τὸ δεικνύουν αὐτοὶ οἱ συκοφαν-
ταίων, τοῦτο δὲν τὸ ὑποφέρει κατ' οὐδέναι τρόπον. Ἡ ἀγορευ-
σὺνη εἶναι ἢ αἰσχροτέρα κηλὶς ὅπου ἡμπορεῖ νὰ προσαφῆ ἢ
ἐν ἔθνος. Αὐτὴν τὸ Ἑλληνικὸν γένος ποτὲ δὲν τὴν εἶχε, καὶ
εἴθε μὴ δυσυχῆσαι ποτὲ εἰς τόσον βαθμὸν, ὥστε νὰ τὴν ἀπο-
κτήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς. Ἀπ' αὐτὰ τὰ φρονήματα τοῦ γένους ἢ
μάθουν οἱ ἐφημεριδογράφοι τῆς Γερμανίας, οἱ ὅποιοι ἀπερῶν
πῶς ἀνδρες ὠφέλιμοι εἰς τὴν πατρίδα των τὴν Ἑλλάδα ἀγορεύου-
ται καὶ κατηγοροῦνται, ἄς μάθουν, λέγω, ὅτι αἱ κατηγορίαι
αὐταὶ εἶναι ἀνθρώπων μερικῶν φρονήματα ἐσφαλμένα καὶ ἀλη-
κατὰκριτα, ἀλλ' ὄχι κοινῶς τῆς Ἑλλάδος ὅλης· αὐτὴ γνω-
ρίζει, τιμᾷ καὶ σέβεται τοὺς ὠφελοῦντας αὐτὴν, μέμφεται
κατακρίνει καὶ ἀποτρέπεται τοὺς κατηγορούστων.

Ἐκείνο δὲ ὅπου πρὸ πάντων κινεῖ τὴν μεγίστην ἀγωνί-
ασησιν ὄλων εἶναι, ὅτι οἱ περὶ ἂν ὁ λόγος συγγραφεῖς μὴ
δυνάμενοι νὰ ἀνατρέψουν μετὰ λόγων τῶν ἐναντίων των τὴν
ὑπόληψιν καὶ τὰς γνώμας, καταφεύγουν εἰς τὸ αἰσχροτάτι
μέσον, ὅπου ἡμπορεῖ νὰ φαντασθῇ ὁ ἄνθρωπος ἐκπίπτων τῆ
εὐγενεοῦς αὐτοῦ φύσεως καὶ ἀρχῆς· προσπαθοῦντες δηλαδὴ
ν' ἀποδείξουν τῶν ἐναντίων ὄχι τὰς γνώμας ἐσφαλμένας, ψευ-
δεῖς, ἀξιοκατακρίτους, ὄχι τὰ συγγράμματα ἀποβρίττα, ὁ-
φρανίστα, ἀλλὰ τὰ ἴδια αὐτῶν πρόσωπα ἄξια πρὸς καὶ με-
χαίρας. Τοιαύτην βάρβαρον κακοήθειαν ὄλοι οἱ αἰῶνες δὲν δὲ-
λουν ἐξαλείφει.

Τέλος πάντων ἀναγινώσκωμεν τόσας ὕβρεις· ὑποφέρ-
μεν τόσην ἀκοσμίαν· τίνας ἔνεκα; διὰ νὰ μάθωμεν μόνον,
πῶς οἱ πεπαιδευμένοι ὑβρίζουν τοὺς πεπαιδευμένους. Τῆ ἀλη-
θείᾳ κἀνὲν ἄλλο κέρδος δὲν ἔχομεν. Ἄν μεταξὺ τῶν ὕβριων
εὕρισκομεν ζῆλον ὑπὲρ πατρίδος εὐλικρινῆ, ἂν καὶ ἀπόστο-
ν ἐξαπτόμενον νοῦν φρεσισμένον, ἂν καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκτέπου ζῆ-

λου βολούμενον, ἀναιρέσεις ὀρθὰς, λόγους ὀρθοῦς, καὶ γνώ-
σεις ἀληθεῖς· τούτων χάριν ἡμποροῦσαμεν νὰ συγχωρήσωμεν
οἱ ἀναγνώσται τὸν τρόπον τῆς ὕβριστικῆς ἐκφράσεως, καὶ νὰ
παραβλέψωμεν διὰ τὰ καλὰ τὸ κακόν· πλὴν ἡμεῖς ἐν ᾧ χα-
νομεν τόσας ἄρας εἰς ἀνάγνωσιν, ἐν ᾧ ὑποφέρωμεν τόσου
μαρτύριον, καταπειραζόμενοι εἰς τὴν ὑπομονὴν μας, τί μαν-
θάνομεν εἰς ἀνταμοιβήν; ἐκεῖνας τὰς μὲ τόσου κρότον, κόμ-
πον καὶ πομπὴν κηρυττομένας ἀληθείας· ὁ δεῖνα εἶναι περίτρυμ-
μα τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους κακοήθης· ὁ δεῖνος κακοῦργος· λειου-
ργός· διὰ τί; διότι ψεύδεται εἰς τὸ περὶ παιδείας κεφάλαιον·
ἀπατάται εἰς τὰς περὶ γλώσσης γνώμας του· προβάλλει ἀπο-
πατὰ περὶ σχολείων· φλυαρεῖ· παραπαλεῖ· μαωραίνει· διὰ τί;
διότι δὲν φρονεῖ, ὅσα φρονοῦμεν καὶ ἡμεῖς· δὲν κηρύττει τὰ
αὐτὰ μὲ ἡμᾶς· πολυμῶ νὰ κτυπᾷ ἔθιμα καὶ φρονήματα, κα-
κά, σραβᾶ, πλὴν ἔκπαλαι κοινὰ εἰς τὸ γένος· ζητεῖ ν' ἀπο-
δείξῃ ἡμᾶς τοὺς σοφοὺς ὡς ἀσόφους. κτ. Τοὺς εὐχαριστοῦμεν
δι' αὐτὰς τὰς μεγάλας καὶ εἰς ὀλίγους ταῦντι γνωσῆς ἀλη-
θείας, ἄς τὰς φυλάττου μόνον διὰ τὸν ἑαυτῶν των· τὸν και-
ρὸν δὲ τὸν δικὸν μας καὶ τὴν ὑπομονὴν μας ἄς μὴν καταχρῶν-
ται μὲ τοιαῦτα. Ἐκ τῶν κρίσεων αὐτῶν τοῦ ἔθνους ἄς μάθουν
οἱ παραφερόμενοι λόγοιοι (καὶ ὅσοι ἐν γένει ἔχουν κρυφὴν κλι-
σιν πρὸς τὴν αὐτὴν παρεκτροπὴν) τί ἀπαιτοῦν παρ' αὐτῶν οἱ
ὁμογενεῖς· ἀπαιτοῦσι τὰ ἐξῆς δίκαια καὶ εὐλογα. Ἄς μὴ
λισημονοῦν γράφοντες, ὅτι παββησιάζονται εἰς τὸ κριτήριον
ὄλων τοῦ ἔθνους, καὶ ἐπομένως ἄς φυλάττου τὸ πρὸς αὐτὸ
ὀφειλόμενον σέβας, προβάλλουτες τὴν γνώμη των μὲ κο-
σμιότητα.

Ἐχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναιροῦν, νὰ κατακρίνουν καὶ
νὰ καταπολεμοῦν τῶν ζώντων τὰς γνώμας καὶ τὰ λεγόμε-
να, ὄχι ὁμως καὶ τὸ πρόσωπον. Τοῦτο εἶναι ἱερὸν· ὑπόκει-
ται εἰς μόνον τῆς διοικήσεως τῆν ἐξέτασιν· εἰς τὰς ἰδιώτας
πρέπει νὰ μὲνῃ ἀψηλάφηται· ὅστις τολμᾷ νὰ ἐγγίξῃ καὶ
τούτο, εἶναι καὶ νομιζέται πανταχοῦ ἐγκληματικός καὶ ἠθι-
κῶς καὶ πολιτικῶς. Ἡμεῖς ἀχόλους, ἀναλγεῖς καὶ ἀπαθεῖς
δὲν ὑποθέτομεν τοὺς συγγραφεῖς· ἄς ἐκχέουν ὁμως τὴν χα-
λῆν των ἐναντίον τῶν λεγομένων, καὶ ὄχι ἐναντίον τῶν λε-
γόντων, μὲ τρόπον ὅστιος ἀνήκει εἰς ἀνδρας πεπαιδευμέ-
νους, καὶ ὁμιλοῦντας εἰς τὸ Κοινόν, ἀλλ' ὄχι καπηλικὸν καὶ

μυθολογικόν. Ἰσως μερικοὶ προβάλλουν εἰς ἀπολογίαὺν τῶν τῶν παράδειγμα ἄλιγων τινῶν λογίων τῶν ἄλλων σοφῶν ἔθνῶν, ἢ ἐπεὶ ἐνέχονται εἰς τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα· δυσυχῆς ἀπολογία τὸ κακὸν εὐκ' εἶθ' ὅπου οὐ κακόν· καὶ ἐκείνους οἱ ὁμογενεῖς τῶν τοῦς μέμνονται καὶ τοὺς κατακρίνουσι, καθὼς καὶ ἡμεῖς τοῦς ἡμετέροισ. Οἱ συγγραφεῖς ἄς ἐντυπώσωσιν καλὰ εἰς τὸν νῦν τῶν, ὅτι τὸ ἐπαγγελμάτων εἶναι μέγα, δύσκολον μὲν, πλὴν ἐπιμὴν καὶ ἐνδοξον. Αὐτοὶ εἶναι οἱ δημόσιοι διδάσκαλοι τῶν ἔθνῶν· ἐπαγγέλλονται καὶ χρεωσθῆναι νὰ κηρύττουν τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ διδάσκουν τὸ καλὸν διὰ λόγων καὶ ἔργων. Ἀντὶ τούτων ἀνταμείβονται μὲ ἐπαίνους καὶ ὄχι ἀπὸ ὀλοκλήρου ἔθνη, ἀπὸ ὀλοκλήρου τὴν ἀνθρωπότητα· ἐπισημῶς κρίνονται, ὅταν παραβαίνουσι τὰ χρεῖται, καὶ μάλιστα ἐβλοκακοῦντες. Ἡ κατάκρισις τῶν δὲν εἶναι ἀπλῶς καὶ ἐτύχη, ἀλλὰ παράδοσις εἰς τὴν κατηγορίαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ὅσις αἰσιόβανται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀξίου τοιοῦτου ἐπαγγέλματος, αὐτοὶ ἄς ἐμβαινῆ εἰς τὸν ἀγῶνα· ὅσις εἶναι ἀνάγκη, ἄς ἔχη τὴν φρόνησιν νὰ οἰκοῦρῃ καὶ νὰ γυμναζέται τοὺς χρεῖται τὴν σιωπῆν.

Ἄν ἐκάστου προσώπου χρεωσθῆναι νὰ ἀρίνου ἀνεργητικῶν, πολὺ περισσότερον ἀπαιτοῦνται νὰ μὴ φαῖναι τὰ ἴσα πρὸς τὰ τῶν ἑσῶν ἀφελουὺν τὴν πατρίδα καὶ ὅποιονδήποτε ἄλλο. Τούτων τὰ ὀνόματα μὲ σεβας πάντοτε ἄς ἀναφέρω, καὶ ὅταν ἐπιχειροῦνται νὰ τοὺς ἀναιρέσωσιν, ἄς τὸ κάμω μὲ ἀγρῶν συσταλῆν. Οἱ εὐσεβεῖς τῶν ἔθνῶν, εἶναι οἱ ἡμίθνη αὐτῶν. Τούτους ἀποινητὶ κανεῖς δὲν ἡμπορεῖ νὰ καταφρονεῖς.

Τὸ δὲ ἀπᾶνθρωπον ἀμάρτημα, νὰ ζητοῦν νὰ παραφρονοῦσιν ἄς λεωροῦσι τοὺς προσφεροντας τοὺς ἰδρωτῆς τῶν εἰς τὸν λόν τῶν ὁμογενῶν, ἀποταμιεύουσιν εἰς τὴν μνημῆν μόνον ἄς παράδειγμα, πόσον ἡμπορεῖ νὰ παρεκτραπῆ ὁ ἄνθρωπος, ἄς φριττώμεν εἰς τὸ ἔξῃς ἀπ' αὐτὸ, καὶ ἄς εὐχαρισθῆναι νὰ μὴ δυσυχῆσῃ ποτὲ μήτε ἀλλογενεῖς μήτε ὁμογενεῖς ἢ πρὸς εἰς τὸ αὐτό.

Τελευταῖον παρακαλοῦμεν τοὺς γράφοντας, ἀντὶ τῶν καλῶν ὅπου ἀπολαμβάνουσι παρ' ἡμῶν, ἀντὶ τῶν κόπων καὶ ἀναγνώσεως, νὰ μᾶς ἀνταμείβουσι ἂν ὄχι μὲ πλῆθος ἀληθῶν ἀναλόγων εἰς τὸν ἔγκον τῶν γραφομένων, τουλάχιστον μὲ φιλικῶς. Ἄς μᾶς λυπῶνται καὶ ἄς μὴ μᾶς ἀρίνου εἰς τὸν

λος τῆς ἀναγνώσεως χαίροντας, καὶ ἀποροῦντας πῶς ἀρχίσαν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, πῶς καὶ διὰ τί ἐπροχώρησαν καὶ ἐτελείωσαν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον.

Ἐν συντόμῳ ἀπαιτοῦμεν ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς αὐτοὺς (καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐξάπαντος ἀπὸ τοὺς ἀρτέχτους αὐτῶν) α. νὰ μᾶς κοινολογοῦν ἰδέας καὶ γνώσεις ὀρθὰς καὶ ἀληθεῖς· β. νὰ ἐκωφάζουσι αὐτὰς μὲ τρόπον σεμνόν καὶ κόσμιον, καθὼς ἀνήκει εἰς λάτρεις τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Χαρίτων.

Αὐτὰ φρονοῦσι καὶ κρίνουσιν οἱ χρησιμοφῆεστεροι, φρονημῶτεροι, καὶ κριτικώτεροι τοῦ ἔθνους περὶ τοῦ εἶδους αὐτοῦ τῶν συγγραφεῶν. Ἄν δὲ ἦναι καίτινες, οἱ ἄποιοι χαίροντες, τρέφόμενοι καὶ ζῶντες εἰς τὰς λειδορίας καὶ εἰς τοὺς τῶν λογίων διαπληκτισμοὺς, καὶ μὴ βλέποντες τὰ ἐκ τούτων κακὰ ἀποδέχονται τὰ τοιαῦτα, ἡμεῖς ἀδιαφοροῦμεν περὶ αὐτῶν· αὐτῶν ἢ ψῆφος εἰς κανὲν ἔθνος δὲν ἰσχύει. Κατ' αὐτὴν τὴν περίεσιν ἐπεθύμουσι μεγάλως νὰ ἐκδέσω ἐν συντόμῳ, καὶ ἔστι περὶ τῶν συγγραφεῶν τοῦ παρόντος αἵματος ἐν γενεῖ φρονοῦσιν οἱ ὁμογενεῖς, πῶς τοὺς κρίνουσι, τί σφάλματα εὐρίσκουσιν εἰς τὰ συγγράμματά των, τί ἀπαιτοῦσι παρ' αὐτῶν, κτ. Τὸ πρῶτον ζητοῦμαι ἢ βέλων εἶναι πολλὰ ἀφελίμου, καὶ ὅσον εἶναι ἀφελίμου τὸ νὰ λαμβάνη τις τῶν τοῦ ἑαυτοῦ συνείδησιν, ἢ καὶ νὰ ἐγείρῃ εἰς τὸν πλησίον τοῦ· πλὴν ἢ ὅλη αὐτὴ ἀπαιτεῖ καὶ σκέψιν πολυχρόνιον, καὶ ἔκτασιν ἰκανὴν· διὰ τοῦτο τὴν ἀναβάλλω εἰς ἄλλην δευτέραν, καλλιτέριον εὐκαιρίαν. Ὡς τόσον καὶ ὁ λόγιος Ἑρμῆς ἀνήκει εἰς τὰ συγγράμματα, καὶ μάλιστα τὰ περιοδικὰ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ περιεργότερα. Αἱ κρίσεις αἱ περὶ αὐτοῦ εἶναι καθημεριναὶ, καὶ πολλαί· ταύτας εἶμαι βέβαιός ὅτι ἐπιθυμεῖτε νὰ μάθητε οἱ ὑπὲρ τοῦ Λ. Ἐ. ποιοῦντες, καὶ μαθόντες, νὰ ἐκπληρώσετε τὰς ἐν αὐταῖς εὐχὰς τῆς πατρίδος, ὄντες ἄνδρες ἀληθῶς φιλογενεῖς. Συγχαρήσατέ μοι λοιπὸν τὸ θάρρος δι' αὐτῆς ὑμῶν τῆς ἐφημερίδος νὰ κοινολογήσω, ἔστι καὶ παρ' ὑμῶν κοινῶς εὐχονται καὶ ἐπιθυμοῦν, καὶ ἂν περὶ τούτων ἐκτασθῶ πλέον παρ' ὅτι φρονεῖτε, ἀποδοῦσατέ το περισσώτερον εἰς τὴν ἀξιολογίαν τῆς ὑποθέσεως παρὰ εἰς τὴν ἐμὴν κλίσιμ πρὸς τὸ μακρολογεῖν.

Ὁ λόγιος Ἑρμῆς ἄς φιλολογικῆ Ἑφημερίς εἶναι τὸ πρόχειον καὶ καθημερινόν μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ πεπαιδευ-

μένοι συνομιλοῦσι τρόποντινα μετὸ ἔθνος περὶ τῶν τοῦ φιλολογικοῦ κίσμου, διὰ τὴν ἐγείρωσιν εἰς ἐκεῖνο τὴν ἐπίγνωσιν τούτου. Ἄν ἐκλάβωμεν τὴν λέξιν Φιλολογία κατὰ τὴν γενικωτάτην αὐτῆς σημασίαν, καθὼς φαίνεται ὅτι καὶ σὺν τὴν ἐκλαμβάνετε, καὶ ἐχρεωσούσατε νὰ ἐκλάβετε, πᾶν εἶδος παιδείας δύναται νὰ γένη ὑπόθεσις τῆς τοιαύτης συνομιλίας· πλὴν ἡ παιδεία ἐνὸς ἔθνους οὔτε ἀποτελεῖ ἐν ὅλῳ, οὔτε ἡ ἐξέτασις αὐτῆς καὶ κρίσις εἶναι τελείως ἀφέλιμος, ἂν δὲν θεωρῆται καὶ κατὰ τὰς τρεῖς χρονικὰς αὐτῆς καταστάσεις, δηλ. κατὰ τὴν παρελθούσαν, ἐνεσῶσαν, καὶ μέλλουσαν. Ἀναμφιβόλως ἡ ἐξέτασις τῆς ἐνεσῶσης καταστάσεως, ἡ ἐπίγνωσις αὐτῆς καὶ βελτίωσις εἶναι καὶ ἀνάγκη νὰ ἦναι τὸ καθ' αὐτὸ ἀντικείμενον ὅλων τῶν τωρινῶν ἡμῶν φιλολογικῶν συζητήσεων, πόνων, καὶ διατριβῶν· πλὴν αὐτὰ καὶ εὐκολότερα καὶ ἀκριβέστερα κατορθοῦνται, ὅταν συνάψωμεν καὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ παρελθόντος καὶ μέλλοντος· ἐκεῖνη χρησιμεύει εἰς σύγκρισιν πρὸς τὰ ἐνεσῶτα, καὶ εἰς τὴν ἐξ αὐτῆς προερχομένην διάκρισιν, εἰς τὴν καὶ διὰ ποίας αἰτίας τὸ ἔθνος προεβήκεν ἢ ὄχι κατὰ τὴν παιδευσίν του, ἂν τὰ ἴδια παλαιὰ μέσα ἦναι ἀναγκαῖα εἰς διατήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν παρόντων, ἢ ἢναι ἄλλα νεώτερα καλλίτερα ζητητέα· ἡ ἐξέτασις τῶν μέλλοντων χρησιμεύουσα ὡς τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς παιδείας, τὴν ὅταν ἀνάγκη νὰ κωλυώμεν, καὶ δεικνύει ζωντανώτατα τὸν βολὴν καὶ τὸ εἶδος τῆς παιδείας, ὅπου ἕως τῶρα ἐφθάσαμεν, καὶ ὑπαγορεύει ἀσφαλτέστερον, πρὸς τίνα σκοπὸν χρεῖα νὰ ἐκλάβωμεν ὅλοι οἱ περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν παρόντων κῆρυκα καὶ ἰδρύματα, καὶ τίνα μέσα εἶναι ἐκλεκτέα. Αὐτὴν δὲ τὴν τὴν ἀφέλιαν, πλὴν εἰς ἓνα πολὺ μεγαλύτερον βαθμὸν προξενεῖ καὶ ἡ ἐξέτασις τῆς παιδείας τῶν ἄλλων ἔθνων, καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὰ τύχουν νὰ ἦναι σοφώτερα κατὰ τὸ ἐξέτασον ἔθνος. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐξέτασιν βλέπομεν ὀφθαλμοφανῶς τὴν κατάστασιν ἡμῶν, εὐρίσκωμεν προχείρως τὰ ζητούμενα μέσα, καὶ ἔχουμεν κριτὴν ἀδέκαστον τῶν ὅσων ἐπιχειροῦμεθα, ἀνάγκη, καὶ μελετῶμεν νὰ ἐπιχειρισθῶμεν. Αὐτὰ, φησὶν ἡμεῖς, εἶναι αἱ σοφιστικαὶ ἰδέαι, εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ θεωρηθῶνται ἡ ἐκδοσις τοῦ λογίου Ἐρμού καθὼς καὶ ἐκδοσις ἄλλης φιλολογικῆς ἐφημερίδος· δηλ. Ἐπίγνωσις τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους· σύγκρισις αὐτῆς

μετὴν παρελθούσαν καὶ μέλλουσαν, καὶ ἐξέτασις καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἔθνων παιδείας· καθόστου ἐδυνήθη νὰ συμπεράνω, αὐτὰ εἶναι καὶ αἱ ἰδέαι τὰς ὁποίας ἔχουν καὶ οἱ πλείους τῶν ὁμογενῶν· καὶ κατ' αὐτὰς κρίνουσι καὶ ὑμᾶς καὶ κατακρίνουσι.

Ἄν καὶ ἡμεῖς πιστεύωμεν, ὅτι ἐκηρύξατε, ὅτι δηλ. δὲν εἴσατε σέτις οἱ μόνοι δημιουργοὶ τῶν ὅσων ἐκδίδοτε, βέβαιον ὅμως ὑπάρχει, ὅτι σέτις εἴσατε οἱ μόνοι ἐπιστάται τῆς ἐκδόσεως· ὅταν τὰ λεγόμενα, ἂν καὶ ἀποβλέπουν ὅλους τοὺς συνεισφέροντας διατριβὰς, κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἀποτείνονται εἰς ὑμᾶς τοὺς ἐκδότας.

Παρ' ὑμῶν ἐν γένει ἀπαιτοῦμεν, καὶ εὐρίσκοντες ἐπαινοῦμεν μόνον ὅτι εἶναι ἀνάλογον καὶ οἰκτίον εἰς τὰς ἀνωτέρας ἰδέας, κατακρίνομεν δὲ καὶ κατηγοροῦμεν, ὅτι ἀπαντήσωμεν ἐναντίον. Ἐν μέρει δὲ τὰ ἐξῆς συνεπιβόησον νὰ ζητῶμεν, καὶ εὐχόμεθα νὰ εὐρίσκωμεν εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐφημερίδα.

Διατριβὰς περὶ τῆς τωρινῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν παιδείαν· ποῖα μέρη ταύτης ἀσκοῦνται παρ' ἡμῖν ἢ ὄχι· διὰ ποίας αἰτίας· εἰς ποίας τάξεις τῶν πολιτῶν· πῶς ἐφθάσαμεν αὐτὸν (τὸν δεῖνα) βαθμὸν· τίνας οἱ μάλιστα εἰς τοῦτο συνεργήσαντες· καταγραφὰς τῶν ὑπαρχόντων σχολείων· τοῦ εἶδος αὐτῶν· τὰς ἐν αὐτοῖς διατάξεις· τὰς μεθόδους τοῦ διδάσκειν· τὰ προτερήματα αὐτῶν ἢ ἑλλείμματα· ὅλα τὰ ἄλλα μέσα, ὅσα συντείνουσι πρὸς φωτισμὸν· σοφιστικὰ βιβλία· βιβλιοθήκας· ταμεία· ἐφημερίδας, κτ. ὅλα τὰ εἰς τοῦτο γινόμενα ἐπιχειρήματα καὶ συνεισφορὰς· τίνας οἱ διδάσκοντες· κατὰ τί διαπρέπει ἕκαστος· τίνας οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ γένους· τὰ συγγράμματα αὐτῶν· κρίσεις τούτων· τὴν κατάστασιν τῆς τωρινῆς γλώσσης· τὰ καλῆς, τὰ ἐλαττωματά της· τὰς διορθώσεις, ὅσας ἔλαβε· τοὺς διορθωτάς της— τὰ ἀριστουργήματά της, ἂν ἔχη, κτ.

Ἄν ἐξετάσωμεν αὐτὰ ταῦτα καὶ εἰς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, ἔχομεν καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν μετὸς παρόντας. Εἶναι πρᾶγμα λυπηρὸν, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐξέτασις εἶναι παντάπασι ἀμελημένη μεταξὺ τῶν ἡμετέρων· δὲν ἠξεύρομεν, οὔτε τί σχολεῖα εἴχομεν τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ ἰδ' αἰῶνος, οὔτε πῶς διεσώθησαν, διεδέχθησαν, πῶς συνεισέφεραν εἰς τὴν διατήρησιν τῶν μικρῶν φάτων τοῦ γένους, καὶ πῶς προπαρασκευά-

παν τοὺς μετέπειτα αἰῶνας· δὲν ἤξεύρομεν ἀκριβῶς, πόση ἐπήγασαν αἱ τόσαι διαφοραὶ ἢ διαφοραὶ εἰς τὴν γλῶσσαν, εἰς τί συνίστανται· ὅλα τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα μεγάλα καὶ οὐσιώδη, ἀγνωστοῦμεν παντελῶς. Εὐεργεσία μεγίστη εἰς τὸ γένος εἶναι ταῦντι καὶ ἡ παραμικρὰ συνεισφορά εἰς αὐτά.

Ἄν δὲ θελήσωμεν νὰ ἐπισυδρόμησωμεν ἀκόμη περισσότερο εἰς τὴν ἀρχαιότητα, καὶ ἀνάγκη νὰ θελήσωμεν, φθάνομεν εἰς τοὺς λαμπροὺς αἰῶνας τῶν παλαιῶν προγόνων· ἡ ἐξέτασις αὐτῶν περιλαμβανομένη ὑπὸ τὴν λέξιν Ἀρχαιολογία (κατὰ τὴν γενικὴν αὐτῆς σημασίαν) εἶναι διὰ μέρους λόγους ἀναγκαῖα καὶ οὐσιώδεις εἰς πᾶν ἔθνος πεπαιδευμένον, ἐπιθυμοῦν νὰ παιδευθῆ, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀπρόγόνους ἐκείνων. Καθὼς ἡ Ἀρχαιολογία ἀνάγκη νὰ ἀποτελῆ μέρος οὐσιώδες τῆς τωρινῆς ἡμῶν παιδείας, οὕτως ἀνάγκη νὰ ἀποτελῆ καὶ μέρος οὐσιώδες εἰς τὰ τοῦ Λογίου ἔργον. Αἱ ἀρχαιολογικαὶ διατριβαὶ εἶναι τῶν πρώτων ἐπιθυμητῶν εἰς ἡμᾶς, εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἀπ' ὧν μάλιστα εὐχόμεθα νὰ ἀπαντῶμεν εἰς τὴν φιλολογικὴν ἡμῶν ἐφημερίδα.

Αὐτὰ τὰ ἴδια καὶ ἔτι ἄλλα ἀνάγκη νὰ ἐξετάζωμεν καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας, ζητοῦντες δηλ. ὅποιαν μορφήν πρέπει καὶ δύνανται νὰ λάβουν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν παιδείαν τῶν ἄλλων ἔθνων· καὶ τοιαύτης ἐξετάσεως, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν συναγόμενα συμπεράσματα ἐπιθυμοῦμεν νὰ βλέπωμεν συνεχῶς καὶ νὰ διδασκώμεθα καὶ ἡ τὴν Δ. Ε. Συνεισφορά εἰς τοῦτο ἐπιτίθεται εἶναι καὶ ἄλλοι πολλοί, μάλιστα δὲ προβλήματα περὶ βελτιώσεως τῶν πνευματικῶν· περὶ προπαρασκευῆς τῶν μελλόντων· ἐκθεσίς τῶν διαφόρων καταστημάτων τῶν σοφῶν ἐθνῶν πρὸς διατήρησιν καὶ αὐξήσιν τῆς παιδείας· τῶν προόδων αὐτῶν, καὶ τὰ παρόντα.

Παρακτὸς τούτων τῶν ἀπαιτήσεων συνειθίζουσι οἱ ὁμογενεῖς νὰ ἀπαιτοῦν κατ' ἑμῶν καὶ τὰ ἐξῆς, ὅλα σύμφωνα μετὰ τὰς ἀνατέρας γενικὰς περὶ τῶν φιλολογικῶν ἐφημερίδων ἰδέας.

Ν' ἀποφεύγεται διατριβὰς γεμάτας ἀπὸ ἰδέας φανταστικῆς, συγκεχυμένης καὶ ψευδεῖς· αὐταὶ οὔτε ἀφέλειαν οὔτε τιμὴν προσφεροῦν οὔτε εἰς τὸ γένος οὔτε εἰς τὴν ἐφημερίδα σας. Εἰ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἕως σῆς χρησιμεύσῃ ὡς ἀξίωμα· κάλλιστον εἶναι καὶ καλὰ, παρὰ πολλὰ καὶ κακὰ. Διατριβαὶ περιεχόμεναι μὲν καλὰ, πλὴν ἀνάρμοστα εἰς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς

ρῆμασις καθ' ἃς ζῶμεν, εἶναι περιτταὶ ἂν ὄχι τινὲς καὶ βλαβερὰ. Εἰς αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον (ἂν δὲν λαυθάνωμαι) εἶναι πολλὰ ὀλίγον προσεκτικοὶ ἐν γένει οἱ τωρινοὶ συγγραφεῖς μας. Διατριβαὶ ἐρημικαὶ καὶ λοιδορικαὶ, αἱ ὁποῖαι καταστάνουσι τὰς ἐφημερίδας ἀντι-ταμιεῖον γνῶσεων ταμιεῖον ὕβρεων, εἶναι καὶ ἀλλοτρίαι καὶ ἀτιμίας πρόξεναι. Αἱ περὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν ὁμογενῶν κρίσεις νὰ ἴναι ἀπαθεῖς, ν' ἀποβλέπουσι μόνον τὰ περιεχόμενα, καὶ νὰ λησιμονοῦν διόλου τὸν συγγραφέοντα. Ἐχετε μὲν τὸ δικαίωμα νὰ κάμνετε κοινὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἀρεσκούντων, διὰ νὰ διεγείρετε εἰς τὰς ψυχὰς τὴν καλὴν ἐμψύχουσα ἐντύχη· ὅμως τῶν ἄλλων πρέπει νὰ σῆς ἴναι ἀβίβητα. Αἱ φιλολογικαὶ ἐφημερίδες ἐπιτρέπονται νὰ ἴναι τὰ μνημεία τῶν εὐεργετούντων, ἔτι ὅμως καὶ ἀρχεῖα ἐγκληματικὰ. Ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν πολλὰς φιλολογικὰς ἐφημερίδας, διὰ τοῦτο καὶ δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προσπαθῆτε μετὰ τὴν διαφορὴν ὅλην τῶν διατριβῶν σας νὰ εὐχαριστῆτε τὰς διαφόρους κλάσεις τοῦ γένους, ὅσαι ἠμποροῦν ν' ἀναγινώσκουσιν τὴν ἐφημερίδα σας. Εἰς τὸ περὶ γλῶσσης καὶ φράσεως κεφάλαιον δὲν ζητοῦμεν πολλὰ· φθάνει νὰ ἴναι τοιαύτη, ὥστε νὰ τὴν καταλαμβάνουσι αἱ περισσώτεραι κλάσεις τῶν ἀναγινωσκόντων· (τοιαύτη ἡμῶν πρέπει νὰ ἴναι!) εἰς τὰ λοιπὰ ἀδιαφοροῦμεν· πρῶτον διότι οἱ γράφοντες διὰ τοῦ Δ. Ἐρμού εἶναι ἐλευθεροὶ νὰ γράφουσι, ὅπως θέλουσι (καὶ ἐκ τοιαύτης δὲ ἐλευθερίας περιμένομεν νὰ μάθωμεν, τίς ἐπιτυγχάνει καὶ ἀρέσκει περισσότερο)· δεύτερον (καὶ σῆς τὸ χεῖρον ἐλευθερίας) δὲν προσμένομεν νὰ μάθωμεν παρὰ τῆς ἐφημερίδος σας τὸν κανόνα, καθ' ὃν πρέπει νὰ γράφωμεν· τοῦτο ἤθελεν εἶναι παρὰ πολλὰ μεγάλη ἀπαιτήσις. Ἠξεύρομεν ὅτι μερικοὶ φρονοῦν, ἐπειδὴ ὁ Δ. Ἐρμῆς εἶναι σύγγραμμα περιοδικόν, καὶ καθ' ἡμέραν περιφερόμενον εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁμογενῶν, ἀνάγκη νὰ γράφεται καὶ εἰς τὴν καλλίτεραι φράσιν· πλὴν τίς εἶναι ἀρά γε αὐτὴ ἡ καλλίτεραι; αὐτὸ δὲν εἶναι οὔτε ἔργον τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν λογίων ἐποῦ μετροῦμεν νὰ τὸ κρυσθορίσῃ, οὔτε τοῦ παρόντος αἰῶνος νὰ τὸ γνωρίσῃ τίσιν εὐκόλως. Δοκιμὰς ἕως προσφέρωμεν· τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον καὶ ἐντιμόν. Συνεισφοράς ἕως προσφέρωμεν· ἕως μὴ λησιμονώμεν ὅμως, ὅτι εἶναι δοκιμαὶ μόνον, συνεισφοραὶ μένουσιν· ἔτι κανόνες, καθ' οὓς ἠμποροῦμεν νὰ ἔχομεν τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτοῦμεν ὅλους δε-

σπαιτικῶς νὰ γράφουν. Αὐτὰ εἶναι ἐν συντόμῳ, ὅσα ὡς χρεὶ τοῦ Δ. Ἐ. συνειβίζουσι οἱ ὁμογενεῖς νὰ ἐκλαμβάνουν· κατ' αὐτὰ σᾶς κρίνουσι, ἢ κατακρίνουσι. Ὁμολογήσατέ το εἰλικρινῶς, πολλὰ ἐξ αὐτῶν οὔτε ἐπεχειρήσατε ἄχρι τοῦδε νὰ ἐκτελέσητε· οὔτε ἐκτελέσατε ἀκριβῶς· εἰς πολλὰ καὶ παρεξήρασατε, καὶ εἴπατε ἢ ἐξεδόσατε ἄπερ τ' ἄβητα ἀμείνω. Μὴ νομίσητε δὲ, ὅτι εἰς ὑμᾶς μόνου τοὺς τρωινούς ἐκδότας ἀποδίδεμεν αὐτὰ τὰ σφάλματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς προκατόχους ὑμῶν. Ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σημερινὸς Λόγιος Ἑρμῆς δὲν ἤμποροῦσεν ἅμα γεννώμενος νὰ ἔχη ὅλας τὰς τελειότητας τοῦ προγονικοῦ· γνωρίζομεν, ὅτι τὸ φαινόμενον αὐτοῦ εἶναι ἐν τῶν περιεργότερων εἰς τὸν τρωινὸν αἰῶνα· ὅτι εἶναι ἐν τῶν ἀκρελιματέρων καὶ δραστηριωτέρων ἐπιχειρημάτων περὶ φωτισμοῦ τῆς πατρίδος· γνωρίζομεν καὶ τοὺς κόπους, ὅπου σᾶς ἀναδέχασθε ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτούς σᾶς ὁμολογοῦμεν πολλὰς καὶ μεγάλας χάριτας· ἀλλὰ δι' αὐτὰ ταῦτα ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὸν βλέπωμεν καθ' ἡμέραν βελτιούμενον, καὶ σᾶς παρακινούμεν καὶ παρακαλοῦμεν εἰς τὸ μέλλον νὰ γίνεσθε προσωπικώτεροι, σοφιστότεροι μάλιστα, ὅτι ὅσα κοινότερα εἶναι τὸ σύγγραμμά σας, τόσα κοινότερα καὶ προχειρότερα διδίδονται καὶ τὰ καλὰ ἢ κακὰ, ὅσα κοινολογεῖτε.

Ὡς τόσον ἠξεύρομεν, τὸ βλέπωμεν καθ' ἡμέραν, ὅτι ἐκτελοῦντες τὰ χρεὶ σας θέλετε ἔχει καὶ ἔχετε ἤδη καὶ πολλοὺς ἐχθρούς (ἐννοεῖται ὅτι μεταξὺ τῶν κακῶς φρονοῦντων) καὶ ἀπαντᾶτε πολλὰς ἐναντιότητας, κατακρίσεις καὶ καταδράμας. Πλὴν ἂν ἡ συνειδήσις σᾶς βεβαιώνει, ὅτι ποιεῖτε ὅσα δύνασθε ὑπὲρ τῶν καλῶν (καὶ τοῦτο σᾶς βεβαιούμεν καὶ ἡμεῖς), δὲν πρέπει νὰ ἦσθε τόσον μικρόψυχοι, ὥστε νὰ ὀκνησετε καὶ νὰ ἀποκάμετε ἐξ αἰτίας τῶν κραυγῶν μερικῶν ἀνθρώπων· σοφισθῆτε μάλιστα, ὅτι αἱ ἐναντιότητες εἰς τὰ καλὰ εἶναι εἰς τὴν πρόσδοκον αὐτῶν ἀναγκαῖαι· εἶναι ἐν πολλῷ δραστήριον μέσον. Διὰ τοῦτο ἐκλάβετε καὶ στίς τὰς κατηγορίας καὶ ὕβρεις τῶν ἐναντιῶν σας ὡς μέσον ἐνθαβύσμου, καὶ διπλασιάσατε τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ζήλον σας· ἐνταυτῷ δὲ ὡς ἦσθε καὶ βέβαιαι, ὅτι οἱ φίλοι τῶν καλῶν, καθὼς καὶ ἡνωτέρω εἶπον, γνωρίζουν τὴν κοινὴν ωφέλειαν ὅπου προῆλθε καὶ προέρχεται εἰς τὸ Γένος ἀπ' ἧς ὥρας ἀρχίσου ἢ ἐκδοσῆς τοῦ Δ. Ἑρμῆ· ἐντόνω· ἐπιθυμοῦν καὶ εὐχονται τὴν ἐξέλι-

κοίτησιν αὐτοῦ, γνωρίζουν καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ κόπους ὑμῶν· καὶ (τὸ βλέπετε) εἶναι πρόθυμοι νὰ σᾶς συνεργήσουσι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, οἱ Λόγιοι μὲ διατριβᾶς, αἱ δὲ λοιπαὶ κλάσεις τῶν ὁμογενῶν, χρηματικῶς· ἰδοὺ ἢ καλλιεῖα ἀπολογία πρὸς τοὺς ἐναντίους, καὶ ἡ μεγίστη ἀμοιβὴ πρὸς τοὺς κόπους ὑμῶν.

Μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ἀσχολίας ἄλλας μὴν ἔχοντες, ὡς φαίνεται, ἐξοδεύουν ὅλον αὐτῶν τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ γράφουν διέλλους πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐναντίον ὑμῶν καὶ τῆς ἐφημερίδος ὑμῶν, καὶ διὰ τῶν πολλῶν καὶ ἀλλοκότων κραυγῶν αὐτῶν εἰλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ξένων, διὰ τοῦτο δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι ν' ἀναλάβωμεν ἡμεῖς, ὑπὲρ τῶν ὁποίων σεῖς κοπιᾶτε, τὴν ἀπολογίαν σας, καὶ νὰ ἀποκριθῶμεν μερικὰ εἰς αὐτούς, διὰ νὰ τοὺς δείξωμεν, ὅτι καταλαμβάνομεν τί καὶ πόσον σημαίνουν αἱ κραυγαῖ τῶν, καὶ νὰ τοὺς πείσωμεν διὰ νὰ ἡσυχάσουν ποτὲ ὡς μὴν εἰσακουόμενοι, καὶ ν' ἀφίσουν τὸν φιλόπονον κόσμον νὰ τρέχη ἀτάραχα τὸν καλὸν δρόμον, τὸν ὅποιον μόνου διατρέχοντες ἤμποροῦμεν νὰ εὐρωμεν καὶ νὰ προξενήσωμεν κάποια ὠφέλειαν εἰς τὴν δυσυχῆ ἡμῶν πατρίδα.

Καὶ πρῶτον σᾶς κατηγοροῦν διὰ τὴν ἀνωθυμίαν τῶν διατριβῶν· ἀποδείξτε, ὅτι τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς δὲν μέλει τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ τὰ λέγοντα πρόσωπα. Τὸ οὐσιῶδες μέρος, ἔργον καὶ χρεὸς ἐκάστης ἐφημερίδος καθὼς καὶ ἐκάστου βιβλίου εἶναι αἱ πραγματικαὶ γνώσεις· ἡμεῖς θέλομεν, ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἀπαιτοῦμεν νὰ μανθάνωμεν ἐξ αὐτῶν πράγματα. Εἶναι τὰ πράγματα ἀπ' αὐτῶν ὄρθα, καὶ πείθουν τὸν λόγον; τί με χρησιμεύει τὸ κύρος τοῦ προσώπου, ἔξω ἂν ἡμεῖς συνειδησένος νὰ λατρεύω δουλοπρεπῶς τοὺς λέγοντας καὶ ἔχι τὰ λεγόμενα. Εἶναι δὲ ἀπ' αὐτῶν σραβὰ; ἢ ἀξία τοῦ εἰπόντος βέβαια δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ μεταπλάσῃ εἰς ὄρθα. Θέλουσι προβάλλει ἴσως τινές, ὅτι ἡ προσθήκη τῶν ὀνομάτων διὰ τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖα, ὡς ἐπιτηδεῖα εἰς τὸ νὰ ἐγείρῃ τὴν ἀμίλλαν μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν. Εἶναι ψευδές, ὅτι ἡ ἰδέα πῶς ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης κοπιᾶζουσι ὑπὲρ τοῦ Γένους, κινεῖ καὶ ἐμὲνα εἰς μίμησίν των· αὐτὴ εἶναι ἰκανὴ νὰ ἐξυψίσῃ μόνου τὰς μικρὰς ψυχὰς. Ἡ ἰδέα ὅτι οἱ ὁμογενεῖς δὲν κοιμῶνται, ποιοῦν, ἀγωνίζονται ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τῆς πατρίδος· ἡ ἰδέα

σποδικῶς νὰ γράφουν. Αὐτὰ εἶναι ἐν συντόμῳ, ὅσα ὡς χρεὶ τοῦ Α. Ἐ. συνειθίζουσι οἱ ὁμογενεῖς νὰ ἐκλαμβάνουσι· κατ' αὐτὰ σᾶς κρίνουσι, ἢ κατακρίνουσι. Ὁμολογήσατέ το εὐλαβικῶς· πολλὰ ἐξ αὐτῶν οὔτε ἐπεχειρήσατε ἄχρι τοῦδε νὰ ἐκτελέσητε· οὔτε ἐκτελέσητε ἀκριβῶς· εἰς πολλὰ καὶ παρεξήγησατε, καὶ εἶπατε ἢ ἐξεδόσατε ἄπερ τ' ἄβητα ἀμείνω. Μὴ νομίσαιτε δὲ, ὅτι εἰς ὑμᾶς μόνον τοὺς τωρινούς ἐκδότας ἀποδίδομεν αὐτὰ τὰ σφάλματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς προκατόχους ὑμῶν. Ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σημερινὸς Λόγιος Ἑρμῆς οὐκ ἔμπορεύσεν ἅμα γεννώμενος νὰ ἔχη ὅλας τὰς τελειότητας τοῦ προγονικοῦ· γνωρίζομεν, ὅτι τὸ φαινόμενον αὐτοῦ εἶναι ἐν τῶν περιεργωτέρων εἰς τὸν τωρινὸν αἰῶνα· ὅτι εἶναι ἐν τῶν ἀφελιμωτέρων καὶ δραστηριωτέρων ἐπιχειρημάτων περὶ φωτισμοῦ τῆς πατρίδος· γνωρίζομεν καὶ τοὺς κόπους, ὅπου σᾶς ἀναδέχασθε ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοὺς σᾶς ὁμολογοῦμεν πολλὰς καὶ μεγάλας χάριτας· ἀλλὰ δι' αὐτὰ ταῦτα ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὸν βλέπωμεν καθ' ἡμέραν βελτιούμενον, καὶ σᾶς παρακινούμεν καὶ παρακαλοῦμεν εἰς τὸ μέλλον νὰ γίνετε πρακτικώτεροι, σοχαζόμενοι μάλιστα, ὅτι ὅσα κοινότερα εἶναι τὸ σύγγραμμά σας, τόσα κοινότερα καὶ προχειρότερα διαδίδονται καὶ τὰ κατὰ ἢ κακὰ, ὅσα κοινολογεῖτε.

Ὡς τόσον ἠξέυρομεν, τὸ βλέπομεν καθ' ἡμέραν, ὅτι ἐκτελοῦντες τὰ χρεῖ σας θέλετε ἔχει καὶ ἔχετε ἤδη καὶ πολλοὺς ἐχθρούς (ἐννοεῖται ὅτι μεταξύ τῶν κακῶς φρονούντων), ἀπαντᾶτε πολλὰς ἐναντιότητας, κατακρίσεις καὶ καταδριμάς. Πλὴν ἂν ἡ συνειδησις σᾶς βεβαιώνει, ὅτι πονεῖτε ὅσα δύνασθε ὑπὲρ τῶν καλῶν (καὶ τοῦτο σᾶς βεβαιούμεν καὶ ἡμεῖς), δὲν πρέπει νὰ ἦσθε τόσον μικρόψυχοι, ὥστε νὰ ὀκνησατε καὶ νὰ ἀποκάμετε ἐξ αἰτίας τῶν κραυγῶν μερικῶν ἀνθρώπων· σοχασθῆτε μάλιστα, ὅτι αἱ ἐναντιότητες εἰς τὰ καλὰ εἶναι εἰς τὴν πρόοδον αὐτῶν ἀναγκαῖαι· εἶναι ἐν πολλοῖς δραστήριον μέσον. Διὰ τοῦτο ἐκλάβετε καὶ σεῖς τὰς κατηγορίας καὶ ὕβρεις τῶν ἐναντίων σας ὡς μέσον εὐθαφῆσμου, καὶ διπλασιάσατε τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ζήλόν σας· ἐνταῦθα δὲ ὡς ἦσθε καὶ βέβαιοι, ὅτι οἱ φίλοι τῶν καλῶν, καθὼς καὶ ὁ νεώτερός ἐπὶ, γνωρίζουν τὴν κοινὴν ἀφέλειαν ὅπου προῆλθε καὶ προέρχεται εἰς τὸ γένος ἀφ' ἧς ἄρας ἄρχισεν ἡ εὐδοξία τοῦ Α. Ἐρμού· ἐντόνως ἐπιθυμοῦν καὶ εὐχονται τὴν ἐξέλι-

κλίσειν αὐτοῦ, γνωρίζουν καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ κόπους ὑμῶν· καὶ (τὸ βλέπετε) εἶναι πρόθυμοι νὰ σᾶς συνεργήσουν καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, οἱ Λόγιοι μὲ διατριβῆς, αἱ δὲ λοιπαὶ κλάσεις τῶν ὁμογενῶν, χρηματικῶς· ἰδοὺ ἢ καλλιῆ ἀπολογία πρὸς τοὺς ἐναντίους, καὶ ἡ μεγίστη ἀμοιβὴ πρὸς τοὺς κόπους ὑμῶν.

Μ' ὄλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ἀσχολίας ἄλλας μὴν ἔχοντες, ὡς φαίνεται, ἐξοδεῖον ὄλον αὐτῶν τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ γράφουν διδέλλους πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐναντίου ὑμῶν καὶ τῆς ἐφημερίδος ὑμῶν, καὶ διὰ τῶν πολλῶν καὶ ἀλοκότων κραυγῶν αὐτῶν εἴλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ξένων, διὰ τοῦτο δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι ν' ἀναλάβωμεν ἡμεῖς, ὑπὲρ τῶν ὁποίων σεῖς κοπιᾶτε, τὴν ἀπολογίαν σας, καὶ νὰ ἀποκριθῶμεν μερικὰ εἰς αὐτοὺς, διὰ νὰ τοὺς δειξώμεν, ὅτι καταλαμβάνομεν τί καὶ πόσον σημαίνουσι αἱ κραυγαῖ των, καὶ νὰ τοὺς πείσωμεν διὰ νὰ ἡσυχάσουν ποτὲ ὡς μὴν εἰσακούμενοι, καὶ ν' ἀφίσουν τὸν φιλόπονον κόσμον νὰ τρέχη ἀτάραχα τὸν καλὸν δρόμον, τὸν ὅποιον μόνον διατρέχοντες ἠμποροῦμεν νὰ εὐρωμεν καὶ νὰ προξενήσωμεν κάποιαν ἀφέλειαν εἰς τὴν δυσυχῆ ἡμῶν πατρίδα.

Καὶ πρῶτον σᾶς κατηγοροῦν διὰ τὴν ἀνανυμίαν τῶν διατριβῶν· ἀπόδειξις, ὅτι τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς δὲν μέλει τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ τὰ λέγοντα πρόσωπα. Τὸ οὐσιώδες μέρος, ἔργον καὶ χρέος ἐκάστης ἐφημερίδος καθὼς καὶ ἐκάστου βιβλίου εἶναι αἱ πραγματικαὶ γνώσεις· ἡμεῖς θέλομεν, ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἀπαιτοῦμεν νὰ μανθάνωμεν ἐξ αὐτῶν πράγματα. Εἶναι τὰ πράγματα ἀφ' ἐαυτῶν ὀρθὰ, καὶ πείθουν τὸν λόγον; τί με χρησιμεύει τὸ κύρος τοῦ προσώπου, ἔγω ἂν ἦμαι συνειδημένος νὰ λατρεύω δουλοπρεπῶς τοὺς λέγοντας καὶ ὄχι τὰ λεγόμενα. Εἶναι δὲ ἀφ' ἐαυτῶν τραβᾶ; ἢ ἀξία τοῦ εἰπόντος βέβαια δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ μεταπλάσῃ εἰς ὀρθὰ. Θελοῦν προβάλλει ἴσως τινὲς, ὅτι ἡ προσθήκη τῶν ὀνομάτων διὰ τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖα, ὡς ἐπιτηδεῖα εἰς τὸ νὰ ἐγείρῃ τὴν ἀμίλλαν μεταξύ τῶν ὁμογενῶν. Εἶναι ψευδὲς, ὅτι ἡ ἰδέα πῶς ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης κοπιᾶζον ὑπὲρ τοῦ Γένους, κινεῖ καὶ ἐμὲ νὰ εἰς μίμησίν των· αὐτὴ εἶναι ἰκανὴ νὰ ἐξυπνίσῃ μόνον τὰς μικρὰς ψυχὰς. Ἡ ἰδέα ὅτι οἱ ὁμογενεῖς δὲν κοιμῶνται, πονοῦν, ἀγωνίζονται ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τῆς πατρίδος· ἡ ἰδέα

ὅτι τὸ κοπιᾶζειν ὑπὲρ αὐτῆς εἶναι χρέος γλυκύτερον, ὅτι οἱ κόποι ἡμῶν δὲν γίνονται ἐπὶ ματαίῳ· αὐτὴ μὲν δὲν ἀφίνει καὶ ἐμὲ νὰ καθεύδω, καὶ μὲ ἐρεθίζει εἰς τὸ νὰ προσφέρω καὶ ἐγὼ τοὺς ἰδρωτάς μου. Παρεκτος τούτων, εἶναι καὶ ἄλλοι λόγοι δυνατοὶ, εὐκόλοι νὰ νοηθοῦν; οἱ ὅποιοι παρακαλοῦν τοὺς γραφεῖς τῶν διατριβῶν νὰ ἐπιθυμοῦν νὰ μένουν ἀνώνημοι. Καὶ αὐτὰ εἶναι τὰ αἷτια, διὰ τὰ ὅπετα καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας τῶν ἄλλων ἔθνῶν αἱ διατριβαὶ ἐκδίδονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνωνημῶς. Ὡς τόσον ὅσοι ποτὲ ἠθέλησαν καὶ θέλουν, τούτων πάντοτε βλέπομεν σημειούμενα καὶ τὰ ὀνόματα.

Διὰ τὴν γλῶσσαν σᾶς κατηγοροῦν, διότι δὲν μεταχειρίζεσθε τὴν ἐδικήν των. Ἄν αὕτη εἶναι καλὴ, ἢ κακὴ, ἐγὼ δὲν τὸ ἐξετάζω, ἀν τοὺς ἀρέζη, ὡς τὴν μεταχειρίζονται, ἢ μὴ βιάζουσι ἡμᾶς δεσποτικῶς καὶ τοὺς ἄλλους νὰ γράφωσι εἰς τὴν αὐτήν· ἢς ἀφίνοσι καὶ ἡμᾶς ἐλευθέρους νὰ ἐκλέγωμεν ὅποιον θέλωμεν. Ἡμεῖς καὶ ἡμέραν εὐρίσκομεν εἰς τὴν Δ. Ἑρμῆν παντοίαν φράσιν. Τοῦτο δὲ ὄχι μόνον δὲν εἶναι βλαβερὸν, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμου, καθὼς εἶπα ἀνωτέρω· εἶναι καὶ ἀφαικτος ἐπόμενον τοῦ πλήθους τῶν συνδρομητῶν. Τῶν τῶν δὲ τὴν φράσιν νὰ διορθώετε καὶ νὰ ἰσχυρίζεσθε σᾶς καὶ τὰ τὸ πρωτότυπον μᾶς, εἶναι ἀδίκον. Οὐτ' ἐγὼ· ἢ ξεύρω καὶ ὅτι οὔτε κανεὶς ἄλλος δὲν τὸ ὑπερέχει, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον ἠθέλωμεν παύσει νὰ σᾶς ἐλλῶμεν διατριβᾶς.

Σᾶς προσάπτουν ὅτι ὁ Δ. Ἑρμῆς εἶναι ὕψιστος εἰς τοὺς ξένους. Ψεύδονται ἀναιδῶς, καὶ ἀδικοῦν ἀπανθρώπως τὴν φιλανθρωπίαν τῶν σοφῶν λαῶν. Οἱ φιλόλογοι τῶν ξένων ἔθνῶν ἀναγιγνώσκουν μετὰ προθυμίας τὴν ἐφημερίδα μας, καὶ τὴν ἀναγιγνώσκουν μὲ τρόπον, ὅπου πολλὰ ὀλίγοι τῶν ἡμετέρων γνωρίζουν· ἀν ἐγνωρίζουν, ἠθέλον φρονεῖ ἐξάπαντος κάλλιον περὶ ἐκείνης. Βλέπουν ἀληθινὰ τὰ σφάλματα ὅπου ἔχει ἢ ξεύρου ἡμᾶς ὅτι κάθε πρᾶγμα ἀρχόμενον εἶναι ἀτελές, καὶ ὅταν ἀρχίζῃ εἰς ἔθνος, ὅσοι ἡμεῖς, εἶναι ἀκόμη ἀτελεστρον· διὰ τοῦτο καὶ παραβλέπουσιν, καὶ παντοίας μᾶς ἐνθάβνουν εἰς ἐγκαλοῦσθαι τοῦ ἔργου. Ὅτι δὲ αὐτὰ ἀληθεύουσιν, μαρτυρεῖ ἢ ἐντιμὸς ἀναφορά ὅπου κάμνουν περὶ τῆς ἡμετέρας ἐφημερίδος καὶ εἰς περιοδικὰ καὶ εἰς ἄλλα συγγράμματα. Τὰ ἀληθεῖα κανεὶς δὲν τὴν κατέκρινε μὲ τόσῃν ἀσφιρότητά μὲ ὅσῃν συνειθίζουσι μερικοὶ τῶν ἡμετέρων.

Ἄλλη παράξενος κατηγορία. Οἱ ξένοι δὲν μανθάνουσι τίποτε ἀπὸ τὸν Δ. Ἑρμῆν. Ἄλλ' ἡμεῖς οὔτε ἐφαντάσθημεν νὰ γράψωμεν ὑπὲρ τῶν ξένων φιλολογικῶς ἐφημερίδας, καθὼς οὐτ' ἐκεῖνοι κοπιᾶζουσιν ὑπὲρ τῶν ἄλλων; ἀλλ' ἕκαστος ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του. Βέβαιον εἶναι ὅτι ἐκείνων καὶ ἐφημερίδες περιέχουσιν καὶ πρᾶγματα δυνάμενα νὰ κινήσουν καὶ νὰ εὐχαρισήσουν τὴν περιέργειαν τῶν ἄλλων· ἔπειτα ὅτι καὶ ἡμεῖς ἠμποροῦσαμεν διὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν συζητήσεων καὶ κοινοποιήσεων πραγμάτων εἰσέτι ἀγνωστων νὰ καταστήσωμεν πολὺ ὠφελιμωτέραν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος μας· τὸ νὰ ζητήσωμεν ὅμως πρὸς τὸ παρὸν νὰ καταρτίσωμεν τὸ πρῶτον, εἶναι ἀδύνατον· τὸ δεύτερον, παρακαίρον. Ἄς ὁμολογήσωμεν συναισθανόμενοι εὐλικρινῶς, ὅτι τὰ ἡμέτερα εἶναι μικρὰ πολὺ καὶ εὐτελῆ· ὅτι ἡμεῖς μόλις διανοούμεθα καὶ ἐτοιμαζόμεθα ν' ἀρχίσωμεν, ὅτι μέχρι τοῦδε τίποτε σχεδὸν δὲν καταρτίσωμεν, καὶ ὅτι τὸ πᾶν μένει εἰς τὸ ἐξῆς διὰ ν' ἀρχίσωμεν καὶ νὰ τελειώσωμεν· πῶς νὰ φαντασθῶμεν ἢ ὅτι δυνάμεθα, ἢ εὐκαιροῦμεν νὰ προσφέρωμεν τίποτε καλὰ καὶ ὠφελίμου πρὸς τοὺς ξένους; Οἱ εὐαριθμοὶ λόγιοι, ὅπου μόλις ἐφάνησαν μετὰξὺ ἡμῶν, τί πρῶτον νὰ ἐπιχειρηθοῦν; νὰ διδάσκουν τὴν νεολαίαν; νὰ συνθέτουν τὰ εἰς αὐτὴν ἀναγκαῖα σοιχειώδη βιβλία; νὰ διατάττουν; νὰ σερεῖνουν; νὰ προπαρασκευάζουν καὶ νὰ πολεμοῦν εἰς τόσα ἐμπόδια, ἢ νὰ κάμνουν συζητήσεις ἀρχαιολογικῶς διὰ νὰ εὐχαριστοῦν καὶ τὴν περιέργειαν τῶν ξένων; Αὐτὰ δὲ λέγω, ὄχι διὰ νὰ εὐτελίσω τὸ ἔθνος· ἄπαγε! ἀλλὰ, δεικνύουσιν τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀλογίαν τῶν ζητουμένων, νὰ ἐγείρω ἐνταῦθα εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀπαιτητὰς (ἀν ἦναι δυνατόν) καὶ εἰς ἄλλους (ὄχι ὀλίγους τὸν ἀριθμὸν) τὴν συναίσθησιν τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν καταστάσεως. Αὕτη μὲν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀληθῆ παιδευσιν. Αὕτη μὲν εἶναι τὸ πρῶτον, μέγιστον καὶ ἀσφαλέςατον βῆμα ὅπου ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν πρὸς τὴν καλλιέργειαν ἡμῶν. Ὅσα δὲν ἀποκτήσωμεν αὐτὴν, κτανώμεν καὶ κτανώμεθα· οὔτε τί ἐπιγάμεθα γινώσκωμεν, οὔτε τί μᾶς λείπει, οὔτε τίνα εἶναι τὰ μέσθαι πρὸς ἐκπλήρωσιν. Θὰ γυρίζωμεν, θὰ τριγυρίζωμεν, καὶ εἰς τὰ αὐτὰ πάλιν θὰ εὐρισκώμεθα. Ἢ μεγαλητέρα εὐχή καὶ σπουδὴ ἕκαστου τὴν σήμερον πρέπει νὰ ἦναι, νὰ γένη κοινὴ ἐκείνη ἢ συναίσθησις, καὶ νὰ συνεισφέρῃ καὶ αὐ-

τῇ εἰς τοῦτο· καθὼς καὶ ὁ μέγιστος ἐχθρὸς τοῦ Κοινοῦ περὶ νὰ λογίζεται, ὅστις ἢ ἐξ ἀγνοίας ἀπατάμενος, ἢ ἀπὸ ἄλογον ἐνθουσιασμόν παραφερόμενος, πλάττει καὶ μᾶς κερμαίνει βαθμῶν καλλιέργειας ὅπου οὔτε ἐφαντάσθημεν, καὶ (καθὼς καταιδάζου ἐἰς τὰ θεάτρα διὰ μηχανῶν τοὺς θεοὺς) αὐτὸς μᾶς καταιδάζει οὐρανόθεν τοὺς χρυσοὺς αἰῶνας τοῦ Κρόνου, ἐν ᾧ ἡμεῖς εὐρισκόμεθα εἰς ἓνα χειρότερον καὶ ἐκείνου, τὸν ὅποιον ὁ Προμηθεὺς ἐζήτησε νὰ μορφώσῃ. Ἴσως τινὲς εἰς τὸσον πειραχθῶν, ὅτι καὶ δημοσίως γράφω τὰ τοιαῦτα, ἄρῃ νῆαι βέβαιοι, ὅτι αὐτὴ ἡ ὁμολογία ὄχι μόνον δὲν ἐπιφέρει ὄνειδος εἰς τὸ γένος, καθὼς οἱ ψευδοφιλογενεῖς τὸ ἐκήρυξαν, ἀλλὰ καὶ τιμᾶται καὶ ἐπαινεῖται ἀπὸ τοὺς φιλανθρώπων, καὶ κρίνεται ὡς πολὺ καλλίτερον σημεῖον παρὰ τὰς ψευδεῖς κηρύξεις τῶν φανασκητῶν.

Ἡ πλέον συνειθισμένη κατηγορία ἐναντίον ὑμῶν εἶναι ὅτι εἴθε ὀπαδοὶ ἐνὸς συστήματος, τὸ ὅποιον αὐτοὶ καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀποδοκιμάζουν. Τοῦτο ἀληθεύει· δὲν τὸ ἀρνούμεθα· πλὴν ἀληθεύει ἐνταυτῷ, ὅτι ἐκεῖνο εἶναι τὸ μόνον ἄξιον νὰ ἔχη ὀπαδούς. Ὅσοι (ἂν καὶ ὀλίγοι) τὴν σήμερον ἀληθῶς λόγοι εἶναι, καὶ διατρέπουσιν εἰς τὸ γένος· ὅσοι τριφουοῦν εἰς τὴν καρδίαν τῶν εὐσυνείδητον ἀγάπην τῆς πατρίδος, καὶ ἐμπράκτως τὴν δεικνύουσιν, ὅλοι οἱ τοιοῦτοι εἶναι (τούτῃ χριστὸν εἰς τὰ οὐσιασθῆ) τῆς πεποιθήσεως, τῶν φρονιμάτων, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ τοῦ συστήματος, μᾶλλον δὲ τῶν ἀληθειῶν, ὅπου ἐκεῖνο πρῶτον συστηματικῶς ἐπέφερε καὶ ἐδίδαξε. Σὴ μέρηρονται λοιπὸν, σᾶς ὑβρίζουσιν ὅτι πρεσβεύετε τὴν ἀληθειαν· εἶναι περιστόν νὰ σᾶς παρακινήσωμεν εἰς τὸ ν' ἀδιαφορήτε εἰς τοιαύτας ὑβρεῖς, μάλιστα δίκαιον εἶναι καὶ νὰ συλλυπούμεθα αὐτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς ὑμῶν, φίλους, ἀδελφοὺς, πάσχοντας τὸσον σκότος, ἐναγκαλιζομένους τὴν νεφέλην τῶ ψεύδους ἀντὶ τῆς ἀληθείας, καὶ μόλον τοῦτο καταδικάζοντας τοὺς ἄλλους ὡς μεγίστους ἐχθροὺς καὶ ἑαυτῶν καὶ τοῦ ἁληθοῦς. Ἐἴμαι ὡς τὸσον βέβαιοι, ὅτι ἐκεῖνοι γελοῦν, ὅταν μᾶς ἀκούουσιν λέγοντας, ὅτι τὸ ἐναντίον αὐτῶν σύστημα εἶναι τὸ τῆς ἀληθείας· ἀλλ' οὔτε ἡμεῖς τὸ προσφέρομεν διὰ νὰ τοὺ πείσωμεν, ὄντες βέβαιοι ὅτι ἀμετάπειστοι θελοῦν μείνει· εἰ λέγομεν μόνον διὰ τὴν ἐπερχομένην γενεάν, ἣτις θέλει κρῖνει αὐτῶν χειρότερον καὶ ἀληθέστερον καὶ ἐκείνους καὶ ἡμᾶς. Αὐτῶ

χία εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι οἱ περισσότεροι ἐργάζονται ἀπεσπένοντες μόνον πρὸς τὸ παρὸν, καὶ ἀδιαφοροῦντες διὰ τὸ μέλλον.

Ἀκούετε πολλὰς κατηγορίας καὶ παρ' ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὰ συγγράμματα ἢ τὰς διατριβὰς κατακρίνετε. Καθὼς ἐκάστης φιλολογικῆς ἐφημερίδος, καὶ ἐδικὸν σας χρέος ὁμολογεῖται πρὸς τοὺς ἄλλοις τὰ ἐκδιδόμενα νὰ ἀναγγέλλετε, νὰ κρίνετε, νὰ ἐπαινῆτε, νὰ κατακρίνετε, καὶ τὸ ἄρθερον, ὅταν δύνασθε, νὰ προβάλλετε. Ἐν ὅσῳ ἐκπληροῦτε μετὰ λόγου τοῦτο τὸ χρέος, ὄχι μόνον δὲν σφάλλετε, ἀλλὰ μάλιστα διὰ τοῦτο καὶ ἐπαινῶν ἄξιοι εἴσθε. Μία ἀπὸ τὰς κυριωτέρας ἀφελείας ὅπου ὑπόσχεται καὶ χρεωσθεῖ νὰ ζητῆ νὰ προξενῆσθῃ ὁ Λ. Ἐρμῆς εἶναι καὶ τὸ, νὰ μᾶς διδάσκῃ, διὰ τί ἐπέτυχεν οὗτος, ἢ ἀπέτυχεν ἐκεῖνος ὁ συγγραφεὺς. Οἱ λόγοι αὐτοὶ χρησιμεύουσιν ὡς μάθημα εἰς ἡμᾶς τοὺς ἄλλους, καὶ παράδειγμα νὰ μιμώμεθα τὰ ἐπιτύχημένα καὶ ν' ἀποφεύγωμεν τὰ ἀτυχῆ. Διὰ τοῦτο δὲ νὰ πειράζωνται οἱ συγγραφεῖς ὄχι μόνον εἶναι ἄλογοι, ἀλλὰ καὶ ἀδίκου. Αὐτοὶ εἶναι κύριοι τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἕως τῆς ὥρας, ὅπου τὰ καθυποβάλλουσιν εἰς τὰ πιεσῆρια· ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁμοῦ ἐκδοθῶν, παύουσιν ἀπὸ τὸ νὰ ἴναι αὐτοὶ κύριοι· τὰρα τὰ παραδίδουσιν διόλου εἰς τὸ Κοινόν· τοῦτο εἶναι κύριον εἰς τὸ εἶησθαι νὰ κρίνῃ, νὰ κατακρίνῃ, νὰ ἐπαινῆσθαι καὶ νὰ κατηγορήσθαι· ἢ μποροῦν μόνον ν' ἀπολογηθῶνται· ὅταν ἀδίκως τοὺς κατακρίνουν, εἰς τὰ δίκαια ὁμοῦ προεπι νὰ σιωποῦν, καὶ τὴν ἰδίαν ὑπακοὴν νὰ δεικνύουσιν, ὅποιον καὶ οἱ καταδικαζόμενοι εἰς τὰ κριτήρια ἀπὸ τοὺς πολιτικούς νόμους. Τῆ ἀληθείᾳ δίκαιον εἶναι, εὐεργεσίας νὰ νομίζουσιν τὰς τοιαύτας κατακρίσεις, καὶ νὰ ζητοῦν ἐξ αὐτῶν νὰ ἀφελῶνται, καὶ νὰ διορθῶνται τὰ ἐσφαλμένα· πλὴν, ὅπως καὶ ἂν ἦναι, ὅστις δὲν νοσιμεύεται τοιαύτας κρίσεις, ἢ ἄς σιωπᾷ, ἢ ἄς μανθάνῃ νὰ γράφῃ ὀρθότερα, διὰ νὰ μὴν ἀγανακτῆ.

Ἦς τὸσον, ἐπειδὴ καὶ σεις θεοὶ δὲν εἴσθε, ὅταν ποτὲ παραφερόμενοι (καὶ εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν τοῦ Γένους τοῦτο θέλει συμβαίνει συνεχῶς) κατακρίνετε ἀδίκως τοὺς συγγραφεῖς, αὐτοὶ τότε ἔχουσιν καθὲ λόγον νὰ ἀγανακτοῦν, καὶ νὰ βοῶσιν ἐναντίον σας, μένοντες ἐξάπαντος ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ μέτρου· καὶ τότε εἶναι δίκαιον καὶ ἐντιμὸν καὶ εἰς

μέρους σας, γνωρίζοντες τὸ σφάλμα σας, νὰ ἀδίτε παλινοδίαν, καὶ νὰ διορθώητε τὰς προτέρας ἐσφαλμένας κρίσεις. Τοῦτο τὸ χρεωσέητε καὶ εἰς τὸ Γένος ὡς ἐφημεριδογράφοι, τῶν ὁποίων τὸ ἐπάγγελμα εἶναι ὄχι νὰ εὐχαριστοῦν τὰ ἴδια αὐτῶν πάθη κατὰ τῶν συγγραφέων, ἀλλὰ νὰ παριστώσιν ὡς μᾶλλον κατὰ τὸ καλὸν καὶ τὰ κακὰ εἰς τὸ Κοινόν.

Ἀπείρους κατηγορίας ἀκούετε καὶ παρ' ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὰς διατριβὰς ἀποπέμπετε, μὴ κρίναντες αὐτὰς ἀξίας ἐκδόσεως διὰ τοῦ Δ. Ἑρμοῦ. Ὅτι σεῖς καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἐφημεριδογράφοι ἔχετε τοιοῦτον δικαίωμα, κάνεις δὲν ἠμπορεῖ νὰ σᾶς τ' ἀρνήσῃ, σεῖς μόνον ἔχοντες νὰ δώσετε λόγον διὰ τὰ καλὰ ἢ τὰ κακὰ, τὰ ἀφέλιμα ἢ βλαβερά τῶν ὅσων ἐκδίδετε, χρεωσούντες νὰ κοινοποιήτε μόνον καλὰ καὶ ἀφέλιμα, τοῦλάχιστον ὅσον εἶναι δυνατόν ὀλιγώτερον κακὰ καὶ βλαβερά, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀνυποβολή τινῶν, ὅτι ὁ Δ. Ἑρμῆς, ἐφημερὶς τοῦ Γένους, ἀνάγκη νὰ δέχεται ὅτι τὸν σέλλουσι οἱ λόγοι αὐτοῦ, εἶναι ὅλως διόλου ἀποπος. Ἄν αὐτὴ ὑπῆρχε ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ καὶ ἰδέα καὶ τῆς ἐκδόσεως καὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐκδιδόμενων, τότε αἱ ἐφημερίδες ἠθέλων κατανήσειν τι πλέον δυσυχῇ κοινὰ νεραγωγία. Πρὸς ἀφέλειαν τῶν ἐπὶ ἐκδίδονται αἱ ἐφημερίδες, μόνον λοιπὸν τὰ ἀφέλιμα ἔτι παραδεκτέα εἰς αὐτάς. Ἐρωτᾶται ὡς τέσον, ἂν σεῖς ἀπαύτως ἀποβλέποντες εἰς μόνην τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων, ἐκάρητε καὶ κάμνετε τὴν τοιαύτην ἀποδοκιμασίαν. Ἄν ἠμπορούμε νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὴν δι' ἄλλων μέσων μετέπειτα ἐκδοσῶν τῶν ἀποδοκιμασμένων, ἀνάγκη νὰ σᾶς δικαιολογήσῃμεν. Τῶν αὐτῶν ἢ ἀξία εἶναι τοιαύτη, ὥστε θανατιζόμενοι οἱ συγγραφεῖς ἔκριναν καὶ ἰδιαιτέρας νὰ τὰ ἐκδώσουν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν νὰ ὑποτάξουν.

Τέλος πάντων πολλοὶ καταφέρονται τῆς ἐφημερίδος ὑμῶν, συγκατηγοροῦν καὶ αὐτοὶ ἀκούοντες ἄλλους κατηγοροῦντας, ἢ καὶ πρωτουργοῦσι κατηγορίας, καὶ ἐκδίδουν, διὰ μᾶλλον καὶ μόνον τὸν λόγον, διότι δὲν δύνανται (τινὲς), ἢ καὶ δι' θέλουσι (ἄλλοι) νὰ ἰδοῦν καὶ ὀλίγην τινα ἀπὸ μιᾶς φιλολογικῆς ἐφημερίδος ἀφέλειαν· πλὴν τούτους ὅταν οὔτε ἡ δύναμις τοῦ ὀρθοῦ λόγου πείθῃ, οὔτε τὸ κράτος τῆς κείρας τῶν σοφῶν ἐθνῶν συνετίξῃ, τί δύνανται νὰ κατορθώσουν οἱ λόγοι ὑμῶν τῶν ἄλλων; διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ παραλείπω τὴν

ἐναντίον τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν δικαιολογήσιον ὑμῶν, ἐμοίως δὲ ἀποσιωπῶν καὶ τὴν παιδαριώδη τινῶν γνωμῆν, οἱ τινὲς λησιμενοῦντες, ὅτι ἐνίοτε ἡ σιωπὴ εἶναι ἢ καλλίση καὶ ἀξιοπᾶται ἀπόκρισις, φοβάζονται ὅτι ὁσάκις σιωπᾶτε πρὸς τὰς ὕβρεις ἢ ἀλογίας τινῶν, τὸ πάσχετε ἐξ ἀδυναμίας, δι' αὐτὰ δίδωτε τέλος εἰς τὸ ἀπολογητικὸν τοῦτο μέρος, ἐκταυθεῖς ἢ ὅπως ὑπὲρ τὸ δέον.

Ἰδοῦ, ὡς βλέπετε, ἀπολογούμεθα ἡμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐκδοτῶν καὶ αὐτῆς τῆς φιλολογικῆς ἐφημερίδος· πλὴν κάμνομεν αὐτὴν τὴν ἀπολογία μίαν φρασίν (τάρα) διὰ πάντων· σεῖς δὲ ἀδιαφερέτε εἰς τὸ ἐξῆς· ἐκτελεῖτε τὸ χρέος σας, ὡς σεῖς τὸ συναισθάνεσθε καὶ ἡμεῖς τὸ εὐχόμεθα· καὶ ἐκτελοῦντες ἀναπαύετε τὴν συνείδησίν σας. Οἱ δὲ ὑπεναντίον ἔχοντες ἐρεθίζετε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ὡς ἐξοδεύουν καὶ τὸν πολῦτιμον καιρόντων, καὶ τὰ ὄχι εὐκαταφρόνητα χρηματάτων, εἰς τὸ νὰ γράφουν καὶ νὰ ἐκδίδουν ὕβρεις, λοιδορίας, σατυρισμούς. Ὁ Δ. Ἑρμῆς, σᾶς παρακαλοῦμεν, ὡς μένη εἰς τὸ ἐξῆς ἀιωνίας καθαρός ἀπὸ τοιαῦτα. Καὶ τὸν τρόπον ὅπου αὐτὸς ἔχει, καὶ τὸν καιρὸν ὅπου ἡμεῖς ἀφιερώνομεν εἰς ἀνάγνωσίντου, ὡς ἀνεπληρώνη ὄχι μὲ ἀπολογίας πλέον ἐναντίον Διδέλλων, ἀλλὰ μὲ τίποτε ἀφέλιμα (οἷα ἀπειρᾶ ἠμπορεῖ νὰ ἔχη). Συναισθανθήτε ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Δ. Ἑρμοῦ εἶναι ὑψηλότερον καὶ ἱερώτερον; παρὰ ὥστε ἢ αὐτὸς νὰ ἀκρομολογῇ, ἢ ἄλλους ἀκρομολογοῦντας νὰ ἀναιρῇ.

Πρὶν παύσω παντελῶς, ὡς μοι συγχωρήθῃ, παρακαλῶ, ἀκόμη μία παρατήρησις. Ἡ ἐμπάθεια, ἢ μεταξὺ τινῶν λογίων κυριεύουσα, καὶ τὸ εἰς σατυρισμὸν ἐκπεσόν φιλερισταβλήθαι εἰς τὴν ἀξιεπάκουον ἀμιλλάν, τὴν εἰς συζήτησιν τοῦ ἀληθοῦς, καὶ εἰς τὴν εὐγενῆ ἔριν, τίς νὰ ἀφελήσῃ περισσότερο. Εἶναι ὡς τέσον ἐνταυτῶ καὶ φαινόμενον ἀξίου σκέψεως. Ὅστις τὸ ἐκλαμβάνει ὡς τυχαῖον, καὶ προσερχόμενον ἀπὸ συνειθισμένης αἰτίας, ἀπατάται μεγάλως. Εἶναι ἀληθινὰ ὅλων τῶν ἐθνῶν οἱ λόγοι, ὡς μήποτε ὤρεθον! κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον φιλέριδες, φιλεγγυκτικοὶ, καὶ φιλολοδοφοροί, εἶναι καὶ τὸ ἡμέτερον Γένος κατὰ δυσυχίαν ὑπὲρ τὸ δέον πρὸς ἔριδας ἐπιβήτες· μὴ ὅλον τῆτο ἀπ' αὐτὰ μόνον δὲν ἐξυγιᾶται; δικίτηχα, κατὰ τὸν ἔσχατον αὐτὸν καιρὸν, εἰς τὰς

ἡμέρας αὐτὰς καθ' ἃς ζῶμεν, ἔφθασε εἰς τὸσον μέγαν βαθμὸν μεταξύ ἡμῶν τὸ φίλερι, καὶ φιλοφροσύνῃ· ἐκυρίευσεν ἔν τῶσον πλήθος λογίων, καὶ εἰς τὰς ἐρίδας αὐτῶν συνεπίσπασε καὶ ἔν τῶσον πλήθος μὴ λογίων, καὶ τέλος παρέβη τράπη εἰς Θεοριτισμὸν καὶ ἀπάνθρωπον σατυρισμὸν; καὶ ἐμὴ κριτὴν ἢ ἐξέτασιν αὐτῆ εἶναι χρέος ἀπαραίτητον ἐκάστην ἀμνηστοῦς συνειλισμένον νὰ σκέπτεται εἰς τὰ τῆς πατρίδος, καὶ εἰς τὸν ἐξετάσαντα ὑπόσχεται πάρα πολλὰς καὶ μεγάλας ἀφελείας. Αὐτὴ φέρει εἰς ἐπίγνωσιν τῆς τωρινῆς ἡμῶν καταστάσεως, μᾶς ἀνακαλύπτει τὴν παρελθούσαν, καὶ ῥίπτει καὶ κάποιον φῶς εἰς τὴν μέλλουσαν· καὶ διὰ τούτων μᾶς ὑπαγορεύει τὰ μέσα, δι' ὧν ἡμποροῦμεν νὰ μεταβάλλωμεν εἰς τὸ βέλτιον τὰ ἐνεστώτα, καὶ νὰ προπαρασκευάσωμεν τὴν μέλλουσαν παιδείαν τοῦ Γένους. Ἐγὼ τοῦλάχιστον (καὶ τὸ λέγω καὶ ἐκ δευτέρου ὡς πρῶγμα πολλὰ οὐσιῶδες) κρίνω ἀληθινὸν φωτισμὸν, καὶ μόνον μέσον πρὸς φωτισμὸν, τὴν συνῆδησιν τῆς ἰδίας καταστάσεως· ἐλπίζω διὰ τοῦτο μεγάλα καὶ ἀπὸ τῆν εἰρημένην ἐξέτασιν, καὶ εὐχομαι νὰ τὴν ἰδίαν παράτησιν τῶν ὁμογενῶν ἐπιχειρησμένην, τελειωμένην, καὶ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι δημοσιευμένην (1).

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

818. Φεβρουαρίου 15.

B. — Α.

(1) Πολλοὶ καὶ φίλοι ἡμῶν ἰδιαίτεροι, καὶ τοῦ γένους κοινῶς, μᾶς ἐμίσησαν ἐν διαφόροις μερῶν περὶ τῶν αὐτῶν σχεδόν, περὶ τῶν ὁποίων δεῖται εἶναι καὶ τὴ παρούσα ἐπιστολή, ἀλλ' ὄχι καὶ κατ' αὐτὸν τούτων τὸν τρόπον, καθ' ὃν εἶναι γραμμένη τὴ ἐπιστολή αὕτη· διὰ τοῦτο καὶ κρινόμενος αὐτῆν καὶ τὰς ἄλλας ἀξίαν κοινοποιήσεως τὴν ἐκδώσαμεν διὰ τοῦ Α. Ἐ. ἰσχυρότερον τῶν συγγραφέα αὐτῆς δημοσίως διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐλακήν φιλίαν ἀνεχόμεθα ἢ ὀπαινόμεθα τὰ ἐλευθέρη καὶ ὀρθὰ φρονήματά τε, ἢ εὐχόμεθα μὲν ἢ ἡμεῖς τῷ ὄντι γένους τῶν γραφομένων τὴν ἐκπλήρωσιν. — διὰ τὴν φθῆσιν ὅμως ὁ λόγιος Ἑλληνὶς εἰς τοιαύτην ἀντάλειαν, καὶ νὰ περιόχη τῶν αὐτῶν εὐχεται ἢ ἐπιθυμεῖ ὁ φίλος ἡμῶν ἢ δι' αὐτοῦ τὸ γένος ὄλον, ἢ ἔτι, ὡς εὐχεται, εἶναι χρεῖα παρισσώτερον ἢ δυνατωτέρων συναρξίας, ἢ μάλικα τῶν ἐπιτοχολογικῶν διδασκαλῶν εἰς τὰ ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὰ σχολικὰ καὶ λοιπὰ φιλολογικὰ καταστήματα. Ἡμεῖς συνεργοῦμεν τὸ κατὰ δύναμιν· ἀλλ' ἂν δυνάμεθα, δὲν ἐπαγγελλόμεθα μὴ τε ἐπιχειρήματα, καὶ μὴ τε ἐπιτοχολογικά.

Γεωγραφία καὶ Ἐθνογραφία.

Πολλὰ ἐφημερίδες πολιτικαὶ καὶ φιλολογικαὶ ἐκήρυξαν πρῶτος καιροῦ, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ διοίκησις ἐτοίμαζεν μικρὸν πλοῖον πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀνακάλυψιν ὁδοῦ διὰ τοῦ ἀρκτικῶ πόλου εἰς τὸν γαλιγνὸν ὠκεανόν. Τὰς περὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου εἰδήσεις εὐρόντες συναγμένους ἐν τῷ Αὐστριακῷ Παρατηρητῇ (Oesterreichischer Beobachter, 1818, Ἀριθμ. 84. 85.) ἐκρίναμεν εὐλογον νὰ τὰς μεταφράσωμεν καὶ ἐκδώσωμεν διὰ τοῦ Α. Ἐ. Οἱ περίεργοι ἀναγνώζαι ἐπιθυμοῦσι βέβαια νὰ μάθωσι πλατύτερον:

τίς ἢ ἀφορμὴ εἰς τὸν πόλον τοῦτο; τίς ὁ σκοπὸς αὐτοῦ, καὶ διὰ ποίαν μέσων ἐλπίζουσι νὰ ἐπιτύχωσι τὸν σκοπὸν αὐτόν.

„Λοιπὸν εἰς τὸν φρεσὶν φαινόμενον, ἔδοκε τὴν πρῶτην ἀρχὴν εἰς τὸ ταξίδειον τοῦτο. Οἱ πρὸς ἄγρευσιν τῶν κητόν (ἢ φαλαίνων) κατ' ἔτος ὑπάγοντες ναῦται ἐπιστρέφοντες ἔφεραν ὁμοφώνως τὴν εἰδήσιν, ὅτι ὁ πάγος, ὅστις ἀπὸ 400 ἡδὴ χρόνων καὶ ἐπέκεινα ἐσφραγίσθη εἰς τὰ ἀνατολικά περάλια τῆς Γροενλανδίας καὶ ἐμπόδιζε διόλου κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τὸ περαιτέρω πλεύσιμον τῶν πλοίων, ἀρχισε πρὸ τριῶν χρόνων — καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἀκόμη ἀγνοεῖται — νὰ σπῆ εἰς κομμάτια, καὶ ὅτι τοῦ πάγου τούτου συνετρίβη περισσότερα τῶν τεσσάρων χιλιάδων καὶ πεντακοσίων τετραγων-

κένους νὰ μᾶς κητήσῃ περισσότερον παρὰ τὰς δυνάμεις μᾶς· ζητοῦμεν παντοῦ τὸ πῶς νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὴν ἀξίαν συναρξίας, ἢ μὴ ὄλον ὅτι χρηματικὴ συνδρομὴ εἶναι ἀκόμη μικρὰ, δὲν φαιδόμεθα ἢ κητήματα πρὸς καλλιτερευσιν ἢ τελειοποίησιν τοῦ Α. Ἐ. — Παρακικλοῦμεν καὶ κατὰ τὴν παρούσαν περίεργον τῶν ἡμερῶν καὶ ἀληθῶς φιλογενεῖς λόγους νὰ συντρέχωσι μὴ διατρέχῃς καὶ λιπῆς φιλολογικῆς εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς φιλολογικὴν ἐφημερίδα· ὅσοι δὲν θέλωσι νὰ κάμωσι τοῦτο διὰ τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἐξεύρυσιν αἰτίαι, τοῦτο παρακικλοῦμεν νὰ μὴ ἐμποδίζωσι ἄλλους ἀπὸ τοῦ νὰ συντρέχωσι, μὴ τὴν ἡμῶν πλῆθος νὰ ἀλέγχωσι ἢ νὰ ὑβρίζωσι. Καὶ οὕτως ἀπληροῦνται ἢ τὸ φιλεῖ καὶ τοῦ γένους αἰ. οὐχ αἰ.

Οἱ Ἐκδότες τοῦ Α. Ἐ.

κῶν μιλιῶν ἑκτασίς, καὶ τὰ συντρίμματα σχηματίζοντα ἄν τρι μεγάλους ἐπιπέδους ὄγκους ἢ ἐπισφαιρευμένα βουνα, τὰ ὅποια ἐξέχουσι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὑπὲρ τοῦς 150 πόδας, ὡς νησιά, περιφέρονται εἰς τὸν ὠκεανὸν πρὸς μεσημέριον. Ἀπ' οὗ ἐγένετο τὸ σπείσμον τῶν μεγάλων ἐκείνων τοῦ πάγου πεδίων ἐδυνήθησαν μερικὰ ἀλιευτικὰ πλοῖα νὰ προχωρήσωσιν ἕως τῆς 81. μοίρας, ἐν δὲ μάλις τῶν πλοίων τούτων, Προσειδῶν καλούμενον ἐξ Ἀβερδύνης (Aberdeen, πόλις τῆς Σκωτίας) καὶ ἕως τῆς 83. μοίρας 20 λεπτῶν βερείου πλάτους, ἐπικέμενος ἑκατὸν Γερμανικῶν μιλιῶν μακρῶς τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου. Ἐν Ἀμφουργικῶν πλείον, Ἐλεονόρα ὀνομαζόμενον, καὶ διοικούμενον παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ὀλοφρού Ὀκίνου (Olof Ocken) ἐπρόχρησεν κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους, παρὰ τὰ παράλια τῆς Γροενλανδίας, (τὰ ὅποια, ὡς ἔββέθη ἀνωτέρω, ἀπὸ 400 χρόνων διὰ τὸν πάγον ἦσαν διόλου ἀδιάβατα) μεταξὺ φερομένων τοῦ πάγου κομματιῶν, ἕως τῆς 80. μοίρας βερείου πλάτους· ἐπὶ δὲ τοιοιούτως τὸ ἐκ πάγου πρῶγμα, τὸ ἴσκιον ἀπὸ γενεῶν ὡς μοχλὸς τὸν περαιτέρω πλοῦν τῶν πλοίων, τὰ ὅποια ἠθέλων νὰ πλεύσωσιν ὑψηλότερα πρὸς ἄρκτον, ἔσπασεν ἑαυτὸν, νομίζουσι πολλοὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ὡς ἀφορμὴν ἐπιτηδέου εἰς ἐξέτασιν καὶ δοκιμασίαν τοῦ, ἂν ὁ πάγος συντερίθῃ καὶ ὑψηλότερα ἀκρόμῃ καὶ διελύθῃ τοιοιούτως, ὥστε νὰ ἐμπροσσωσι πλοῖα νὰ πλεύσωσιν ἕως εἰς τὸν πόλον καὶ ἐπιπλέον πάλιν περαιτέρω. Ἄν τοῦτο ἐπιτύχῃ τῶντοι ὁ ἀπὸ Ἀγγλίας εἰς Σίναν (Κίναν) δρόμος θέλει συντηρηθῆ ὑπὲρ τὸ ἡμισυ. Πλὴν δὲν εἶναι παντελῶς ἡ συντομία τοῦ δρόμου τούτου ὁ μόνος σκοπὸς τοῦ τῶριν τοῦ ταξιδείου· ἀλλὰ προσέτι καὶ ἡ ἐξέτασις καὶ διμοσμήσις πολλῶν ἱστορικῶν, φυσικῶν καὶ ἄλλων ἐπισημαντικῶν ἀντικειμένων, καὶ μάλις τῶν ἐφεξῆς.

Ἡ Γροενλανδία, ἣτις ἐκ μεσημέριος πρὸς ἄρκτον διαχωρίζεται εἰς τὸ μέσον ἐκ μιᾶς σειράς ὄρεων, ἐκατακλιθῆ τὸ πάλαι (πρὸ ὀκτακοσίων σχεδὸν χρόνων) παρὰ δύο ἀπικίων ἐκ Δανίας καὶ Νορβηγίας ἐλθουσῶν ἐκεῖ, τῶν ἀπικίων ἡ μὲν μία ἐκυρίευσεν καὶ ἐκατοίκησεν τὰ δυτικὰ παράλια, ἡ δὲ ἄλλη τὰ ἀνατολικὰ. Ἡ Γροενλανδία ἦτον τότε καποφόρος (ὡς καὶ τὸ ἑνομάτης „Grünland“ ἦτοι Πρασίνος τόπος ἢ Χώρα χλωρὰ, τὸ φανερόν) διὰ ξηρᾶς αἰ δὴ

ἀποικίαι ἐκεῖναι δὲν εἶχαν ἀναμεταξύ των κάμμιαν συγκαίνωνίαν, ἐπειδὴ ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ ἐκτεινομένη τῶν ὄρεων σειρά ἦτον πανταχόθεν ἀδιάβατος· εἶχαν ὅμως ἐπιμύριον διὰ τῆς ναυτιλίας. Ἡ ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίῳ κειμένη ἀποικία, ἂν καὶ εἶχεν αὐξήσει εἰς ἑκατὸν χωρία, ἠφαιρίσθη ὅμως διόλου διὰ τῆς διηκεοῦς ἔχθρας καὶ συχνῶν πολέμων ἐκ μέρους τῶν αὐτοχθόνων (Εσκιμοσ καλούμενων) καὶ δια τῶν ἀσθενειῶν. Κατὰ τὸ 1721 ἔτος ἀπεράσισεν ὁ Ἰωάννης Ἐγγέδης (Hans Egede), ἀνὴρ θαλασσιὸς καὶ θαρραλέος, νὰ ὑπάγῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας του ὅλης ἐκ τῆς Νορβηγίας εἰς τὴν Γροενλανδίαν, καὶ νὰ κατοικήσῃ τὰ πρότερον παρὰ τῶν συμπατριωτῶν του κατεχομένα δυτικά παράλια. Ἡ ἀποικία αὕτη διεσώθη, καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν πρὸς διάδοσιν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἐξ Ἐβρένχουστίου (1) ἐξ ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἐλθόντων ἐκεῖ καὶ κατοικησάντων ἀποσβόλων, ζῶσι τῶρα οἱ ἀδιάλλακτοι ποτὲ ἐχθροὶ τῶν πρώτων ἀποικιστῶν Ἐσκιμοσ, δεξάμενοι τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, εἰρηνικῶς σιμὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν συναδελφῶν των Χριστιανῶν. Ἐν ἔτει 1802 ὁ ἀριθμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀνέβαινον εἰς 5,621, οἱ δὲ ὅλοι τῶν παραλίῳ τούτων κάτοικοι, συμπεριλαμβανομένου καὶ τῶν αὐτοχθόνων, ἦσαν περὶ πού 20,000 ψυχαί. Τὸ κλίμα τοῦ τόπου εἶναι ἀκόμῃ ἀρκετὰ ἡμερον, ὥστε τρέφουσι οἱ κάτοικοι καὶ βόδια καὶ πρόβατα, καὶ τὸ θῆρος συνάγουσιν ἱκανὸν χορτάριον, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ ἐκχειμάσωσι τὰς ἀγέλας καὶ τὰ ποιμνιάτων· οἱ δὲ χοῖροι διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ τόπου δὲν ἐμπεροῦσι νὰ προκόψωσιν. Εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν παραλίῳ κατοικουμένης ἀποικίας ἐξεναντίας ἐπέφερε βέβαια ὁ πάγος τὸ τέλος! Ἐσημειώθη ἀνωτέρω, ὅτι πρὸ τετρακοσίων χρόνων ἄρχισεν ὁ πολιτικὸς πάγος νὰ φερέ-

(1) Κατ' ἀρχὰς τῆς III' αἰωνοτακτηριδος καταδικασμένοι ἀκόμῃ οἱ ἀποσθέντες ἐκ τῆν Βοσταν καὶ Μοραβου λεγομένων ἀδελφῶν κατήφυγον πολλοὶ εἰς τὴν ἀνω Λευσατικὴν (Oberlausitz) εἰς τὰ ὑποσατικὰ τοῦ Κομητος τῶν Ζινζενδόρφου (Zinzendorf, ἀποθανόντος ἐν ἔτει 1760), καὶ ἐκτίσθη τὸ Ἐβρένχουστίου (Herrenhut), ἐξ ὧν φέρουσι καὶ τὸ ὄνομα τὰ μέλη μίαις νεοεσσατου εὐαγγελικῆς ἀδελφικῆς λεγομένης χριστιανικῆς ἐταιρείας. Οἱ καὶ ἄλλοι τῆν γῆν εὐρισκόμενοι Ἐβρένχουστίου ἄδαφοὶ μάλις εἶναι 40,000. Ο' Ματθ.

νεται εις τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Γροενλανδίας, καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ὁ πολιορκιὸν τὰ παράλια ἐκεῖνα πάγος ἀκίνητος, καὶ ἐλάμβανε πάντοτε ἑκτασίην μεγαλλιτέραν. Καὶ ἐπεὶ δὴ ἐν τούτῳ ἐμπυδίσθη ἡ πρόσδος τῶν πλοίων, ἀπέκλιθη ἄρα καὶ πᾶσα ἐπιμιξία μετὰ τὴν ἐκεῖ εὐρισκομένην ἀποικίαν καὶ ἡ εἰσκεμιδὴ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, καὶ μὴ ὄλου ὅτι κατὰ τὸ 1406 συνίστατο ἡ ἀποικία ἐξ ἑκατῶν καὶ ἐννευήκοντα περίπου χωρίων, ἔχουσα ἕναν Ἐπίσκοπον, Ἐκκλησίαν καὶ Μοναστήρια, ὡς τῶσον, ἐπειδὴ ἐξ ἐκείνου τοῦ κληροῦ δὲν ἐδυνήθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα κἀμμία ἀνθρώπινός Ψυχὴ, ὡς πρὸς ἡμᾶς εἶναι σχεδὸν ἀφανισμένη. Ὁ πάγος, εἰς τῶσεν πολὺ διάστημα μακρὰν φυλάττων περιεζωσμένῳ τὰ παράλια ἐκεῖνα, κατεπάγωσεν ἀναμφισβόλας τὸ κλίμα ἐκείνου τοῦ τόπου, καὶ ἀφάνισε καὶ δένδρα καὶ φυτὰ, καὶ πιθανόν ὅτι μαζὺ μετὰ τὰ κατοικίδια ζῶα ἀφάνισε καὶ αὐτὰς τοὺς δυσχυεῖς κατοίκους, ἂν δὲν ἐδυνήθησαν οὗτοι νὰ λάβωσι τὴν φύσιν τῶν πολικῶν ἄρκτων (1) καὶ νὰ ζῶσιν, ὡς ἐκείναι, ἐν τῶν ἰχθύων. Ἄν δὲ τῶρα, μετὰ πολιορκίαν τεσσαρῶν σχεδὸν ἑκατονταετηρίδων, ἡ πρόσδος εἰς τὰ κατερημασμένα ἐκεῖνα παράλια εἶναι δυνατὴ πάλιν, θέλει εἶναι εὐλὸν περιέργου νὰ μάθωμεν τί ἐγέναν τὰ 190 χωρία ἐκεῖνα, καὶ, ἂν οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἐξηφανίσθησαν, θέλουσι σώσθαι ἴσως ἀκόμη αἱ κατοικίαι αὐτῶν, αἱ Ἐκκλησίαι καὶ ἄλλα λείψανα. Ἔως περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος ἐσώζετο ἡ ἀποικία, ἂν καὶ διὰ τὸν πάγον καὶ τίτε ἀκόμη δὲν ἔμπορει πλέον νὰ πλησιάσῃ ἐκεῖ κἀνὲν πλοῖον ἐκ Νορβεγίας· τότε ὑπῆρχον ἀκόμη βώδια καὶ χορτάρια, τὸ κλίμα λοιπὸν δὲν ἦτον τῶσεν ἄγριον, ὥστε νὰ μὴ δύνηται μήτε ζῶα μήτε χορτάρια νὰ τὸ ὑποφέρωσιν· ἂν ὁμοίως ἡ

(1) Ἡ πολικὴ Ἄρκτος (*ursus maritimus-glacialis*) διακρίνεται ἀπὸ τῆς λοιπῆς ἀρκτος διὰ τοῦ λευκοῦ χρώματος καὶ τοῦ ὀπιμηκοῦς λαιμοῦ καὶ ῥύγχους· εὐρίσκαται παρὰ τὰς ἀκτῆς τῶν βορειοτέρων τόπων καὶ εἰς τοὺς πάγους τῆς ἐκεῖ θαλάσσης· ἔχει μῆκος περὶ τοὺς δώδεκα πόδας καὶ βάρος ὡς 15 κεντηνάρια· εἶναι ἀπιτηδιστότατη αἰς τὸ κολυμβῆν· τρέφεται δὲ μόνον ἀπὸ κρέατος. Ἰδὲ φυσικὴν ἴσσηρ. τοῦ Βλάνου μινεβάχλου, ἐν Γαλλίᾳ 1812.

Ὁ Μισσηρ

διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ πάγου αὐξάνουσα ψυχρὰ δὲν ἐφόνευσεν ἔκτοτε μήτε τοὺς ἀνθρώπους μήτε τὰ ζῶα, τοῦτο ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν μάθει ἀπὸ τὸ ἤδη μελετώμενον ταξίδειον.

Κατὰ τὸ 1786 ἔκαμεν ἡ Δανικὴ διοίκησις τὴν τελευταίαν δοκιμὴν διὰ νὰ μάθῃ τι ἀκριτέστερον περὶ τῆς τύχης τῶν δυσχυῶν ἐκείνων τόπων· καὶ ἔστειλε τὸν ναύαρχον Λοϊβενοστρόν (*Löwenstörn*) μετὰ δύο πλοῖα εἰς τὴν Γροενλανδίαν πρὸς ἀνακάλυψιν, ἀλλ' οὗτος ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Ἀφονίαν (*Copenhagen*) ἀπρακτός, ἀπ' οὗ περιέπλευσε δύο ὀλοκληρεὺς μῆνας ἄνω καὶ κάτω παρὰ τὸν πάγον εἰς μάτην, χωρὶς νὰ δυνήθῃ νὰ εἰσχωρήσῃ ἀπὸ κἀνὲν μέρος· ὡσαύτως καὶ οἱ δύο ὑποναύαρχοι Ἐγιήδης (*Egede*) καὶ Ῥόδη (*Rhode*), τοὺς ἑποικοὺς ἐκεῖνος ἐδιώρισεν ἐπὶ τοῦ πλοίου „*Experiment*“ ὀνομαζομένου πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἐπιχειρήματός του. Ἄν ἡ θάλασσα πλησίον τοῦ πόλου μὲν ἔλευθέρη ἀπὸ πάγου, καθὼς ἦτον καὶ κατὰ τὰ δύο παρελθόντα καλοκαίριμ εἰς τὰ ἀνατολικά παραθαλάσσια τῆς Γροενλανδίας, ἐλπίζομεν νὰ λυθῇ ἐνταύτῳ καὶ τὸ ἕως τῶρα ἀμφοσιβητήσιμον πρόβλημα, ἂν διηλαθῇ ἡ Γροενλανδία ἦναι νῆσος, ἢ συνεχεται μετὰ τὴν ἡπειρὸν τῆς Ἀμερικῆς. ὡσαύτως θέλει ἀνευρεθῆ προσέτι, ἂν τὸ ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων „*Baffinsbey*“ (*Baffinsbey*) καλούμενον ἦναι τῶντι ἀπλοῦς κόλπος ἐν τῇ ἡπείρῳ, ἢ μήπως εἶναι μᾶλλον διόδος εἰς τὴν πολικὴν θάλασσαν, ὡς ἐκ τῶν θαλασσίων βευμάτων, τῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης φερομένων ξύλων, καὶ τοῦ δρόμου, τὸν ὅποιον τρέχουσιν τὰ κήτη (αἱ φάλαιναι), ἔμποροῦμεν πάντως νὰ συμπεράνωμεν. Ἐν τούτῳ τελευταίῳ θέλει προκύψῃ ἴσως τι ἀκριτέστερον καὶ περὶ τῆς εἰσροῆς τοῦ πολικοῦ πάγου εἰς τὸ κλίμα.

Τρεῖς χρόνοι εἶναι ἤδη ἀπ' οὗ παραπονούμεθα διὰ τῶν πολλὰ ψυχρῶν καιρῶν τοῦ καλοκαιρίου, καὶ τῶντι θερμομετρικαὶ παρατηρήσεις ἀποδεικνύουσιν, ὅτι κατὰ τὸ 1815, 1816 καὶ 1817 ἐγένινεν, ὡς πρὸς τὸ 1805, 1806 καὶ 1807, ἐλάττωσις τῆς θερμότητος, ἢ ὅποια ἀπὸ τὸν Μαίον ἕως εἰς τὸν Αὐγούστου ἀνέβαινε μεταξύ 11 καὶ 20 βαθμῶν. Καὶ καθὼς ἡ μεγάλη ἐπισταύρευσις τοῦ πάγου εἰς τὰ παράλια τῆς Γροενλανδίας (ὁ ἑσπῶς, κατὰ τιμα ἔχει ὑπερβολικὴν βέβαια ἐκτίμησιν, ἐπεριλάμβανε μέχρι τοῦ 1815 ἔτους δέκα χιλιάδων

Γερμανικῶν τετραγωνικῶν μιλίων διάστημα) ἐνήργησεν ἀμέσως κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸ κλίμα, ὥστε ὄχι μόνον τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Γροενλανδίας ἐπάγωσεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μεσημερινὰ μέρη, ὅπου εἰς τὴν Ἰσλανδίαν, ὅπου πρότερον ὑπῆρχον δάση καὶ κήποι λαχάνων, τώρα εὐρίσκονται μόνον ἀκόμη τὸ πολὺ μικρόταται σημιῦδα, καὶ ἡ κρᾶμβη γίνεται ὡς ἐν τάλιρον (ἢ ἐκατοσάριον Τουρκικόν) κατὰ τὸ μέγεθος· εἰς δὲ τὰ ἀρκτικὰ παράλια τόσον πυκνῶς παύεται ἡ θάλασσα, ὥστε αἱ πολιτικαὶ ἄρκτοι μεταβαίνουνσιν ἐν ταῦθα ἀγγελιδὸν ἐκ τῆς Σπιτζβέργης (1), καὶ πρέπει οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσλανδίας νὰ καθοπλίζωνται καὶ ἐγείρωνται ἐναντίοντων — κατὰ παρόμοιον ἄρα τρόπον πρέπει νὰ ἐξηγηθῆ καὶ ἡ ἀσυνείβικτος ψύχρα τῶν τριῶν τελευταίων καιρῶν ἰσως ἐκ τούτου, ὅτι κατ' αὐτὸν τούτον τὸν χρόνον ἔσπασεν ὁ ἄπειρος ἐκεῖνος πάγος, καὶ τοῦ ὁποῖου τὰ τρίμματα ἔπλευσαν πολὺ κάτω εἰς τὸν ἄκεαυόν. Τοῦ πάγου αὐτοῦ ὑπερμεγέθη κομμάτια ἀπάντησαν ὄχι μόνον τὰ ἀλιευτικὰ πλοῖα, ἀλλὰ καὶ ὄλα, τὰ εἰς Ἀλιφαξον (2) καὶ Νευφουντλανδίαν (3) πλέοντα ἐμπορικὰ πλοῖα, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἐκ τῶν Ζακχαρονύσων εἰς Ἀγγλίαν ἐρχόμενα, ἕως εἰς τὴν 40. μοῖραν βορείου πλάτους. Τὰ τρίμματα αὐτὰ τοῦ πάγου ἐσχιματίζου ἐν μέρει μεγάλα πεδία, καὶ πλοῖοντι ἐκ Βοσωνίου (Boston) παρέπλεον τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας πλησίον ἐνὸς τῶν τοιούτων κομματίων· καὶ τὸ

(1) Ἡ Σπιτζβέργη (Spitzbergen) εἶναι τὸ βορειότατον μέρος τοῦ χιματέρου ἡμισφαιρίου· καίτι μεταξὺ 78—80 μοίρας· συνίσταται ἐκ πολλῶν κησίων, καὶ εἶναι γνωστὴ μόνον εἰς τὰ περιβαλλόνσια. Κατὰ τὸν χειμῶνα εἶναι διὰ τὸν πολὺν πάγον διόλου ἀβάτος· ἡ μεγαλύτερα ἡμέρα διαρκεῖ πέντε μῆνας καὶ ἡ μεγαλύτερα νύκτα ἡσυχύτως· τὸν χειμῶνα εἶναι ἡ ψύχρα ἀνυπόφορος, καὶ τὸ θῆρος, ἢ θέρμη· μήτε δένδρα μήτε φυτὰ βλασάνουσιν· εὐρίσκονται δὲ κήτη (φάλαγγες), πικρία τῆς θάλασσης, φῦκαι, λαυκαὶ ἀρκτικαὶ ἀλάπηκες, τέραντοι κ. τ. λ. εἶναι ἀκατοίκητος καὶ μόνον διὰ τὴν αἰμὴν καὶ θῆραν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ ἀνθρώποι.

(2) Halifax, μητροπόλις τῆς ἐν τῇ ἀρκτικῇ Ἀμερικῇ Ἀγγλικῆς ἐπαρχίας Νέας Σκωτίας παρὰ τὴν θάλασσαν.

(3) Newfoundland, νῆσος τῶν Ἀγγλων εἰς τὴν ἀρκτικῇ Ἀμερικῇ

πλοῖον „Unites fratrum“ ὀνομαζόμενον ἦτον περικυλισμένον ἐνδοκα ἡμέρας τὸ παρελθὲν θῆρος ἀπὸ πλέοντα βουνὰ πάγου εἰς τὰ ἄλλατε πάντα ἐλεύθερα ἀπὸ πάγον παράλια τοῦ Λαεραδφίρου, καὶ ἐκ τῶν βουνῶν αὐτῶν ἐξείχον μεγάλοι βράχοι, ξύλα, ἔτι δὲ καὶ βῆλοι γῆς. Τὸ ἐξ Ἀλιφαξου συνήθως εἰς Ἀγγλίαν ἐρχόμενον ταχυδρομικὸν πλοῖον ἐπέρασεν εἰς τὸ πλεῦσιμύ του πλησίον ἐνὸς εἰς τὸ πέλαγος παρατηρημένου βουνῷ πάγου, τὸ ὅποιον ἐξείχεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θάλασσης διακεσίους σχεδὸν πύδας, καὶ εἶχε περιφέρουσαν ἡμίσειος μιλίου Γερμανικοῦ. (Καὶ πόσον ἀράγε ἀσυγκρίτως βελύτερον ἦτον ὑποκάτω τοῦ ὕδατος εἰς τὴν θάλασσαν βυθισμένον!). Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτοτρόπως παρόμοια πεδία καὶ βουνὰ πάγου περιφέρονται καὶ πολὺ ἀκόμη παρὰ τὰ τοῦ πολικεῦ ὕψους τῆς Λούδρας εἰς τὸν ἄκεαυόν, πιθανόν εἶναι λοιπὸν, ὅτι τὰ ἄλλοτε μὴ ὑπάρχον γεγόνεμα τοιούτων ὀγκῶν τοῦ πάγου εἶχεν εἰσροῆν εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν, καὶ μάλιστα ἐν ᾧ κατ' αὐτὸν τούτον τὸν καιρὸν ὁ ἀήρ ἔπνεε πάντοτε σχεδὸν ἐκ δυσμῶν. Προσέτι ἀπὸ 1815 ἕως 1817 δὲν εἶδαμεν καὶ βόρεια σέλη παντελῶς σχεδόν. Ἐν λοιπὸν, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Φραγκλίνου, τὸ βόρειον σέλας (1) προέρχεται ἐκ τῆς συσφρεύσεως τῆς

(1) Βόρειον σέλας ἢ Βορέα Ἠὸς - Aurora borealis - Aurora boreale ἢ lumière boréale - Nordlicht, Nordschein.

Πολλὰκις φαίνεται τὴν νύκτα εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς ἄρκτον ἐν πολλῇ λαμπρότητι φῶς, χρώματος ἐρυθροῦ καὶ πυρρῶν· τούτο εἶναι ἔργον ὀνομαζόμενον βόρειον σέλας· ἂν καὶ αὐτὸ παρατηρεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, πλην διὰ πολλοὺς ἡμέρας δὲν ἐμποροῦμεν νὰ τὸ ἐκλάβωμεν ὡς τὸ τῆς ἐσπέρας λυκόφως· φαίνεται δὲ εἰς πάντα καιρὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ, κατ' ἔδοχὴν ὅμως τὸ φημιστότερον καὶ τὸν χειμῶνα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ βόρειον σέλας φαίνεται κατὰ τὴν ἐπάνω ἐπιφάνειαν, ἐνδὲ σκοτεινῶν νεφῶν παρατηρούμενον κατὰ τὸν ἀρκτικὸν ὄριζοντα καὶ ἔχοντος σχῆμα τμηχόντος· τὸ φῶς φαίνεται πολλὰκις ἀκίνητον, πλην πολλάκις καὶ ὑψόμενον ὑπερῶν ἐκείνου τοῦ σκοτεινοῦ νεφῶν, ποτὶ μὲν ταχύτερον, ἄλλοτε δὲ βελύτερον, περισσότερο ἢ ἀργώτερον, ἐν σχήματι πυκνῶν καὶ ποικίλων χρίων ἀκτίνων· ἐνίοτε ὅλος ὁ οὐρανὸς ἕως τοῦ Zenith (τοῦ κατὰ κορυφῆν

ηλεκτρικῆς ὕλης, ἢ ὁποῖα ἐμποδίζεται ἐκ τοῦ πολικοῦ κί-

σημαίου εἶναι γεμάτος ἀπὸ τῶ πικλλόμενον αὐτὸ φῶς, διὰ τοῦ ὅποιου εἰ-
γοσεύει παραποῦ τὸ τῆς νυκτὸς ἀκίτος εἰς τὰ ἀρκτικὰ μέρη.

Εἰς τὰ βόρεια μέρη παρατηρεται αὐτὸ τὸ φῶς ἕως εἰς πλάτος 35—40
μοιρῶν ὅθεν οἱ πλησιέστερον πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν κατοικοῦντες δὲν τὸ βλέ-
πουν ἕως δὲ τὰ μεσημβριανὰ μέρη εἰς πλάτος 57 μοιρῶν, ὅπου καὶ λέγι-
ται σέλας μεσημβρινῶν (*Aurora australis*).

Εἰς ἐξήγησιν αὐτοῦ τοῦ φαινομένου ἀπερβόλουν οἱ φυσιολόγοι διαφορὰν
γνώμης, τῶν ὁποῶν αἱ ἀπισημότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς:

Ὁ Ἄγγλος Halley ἐκδέχεται τὸ βόρειον σέλας ὡς φαινόμενον τῆς μα-
γνητικῆς ὕλης, ἢ ὁποῖα ἐκρέουσα περὶ τὸν ἀρκτικὸν πόλον σκορπιζεται πρὸς
τὸν Ἰσημερινόν, καὶ ἐκείθεν πάλιν συναγομένη φέρεται πρὸς τὸν μεσημ-
βρινὸν πόλον ἕως δὲ καὶ αὐρίσκειται εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς γῆς φωσφορίζου-
σα ὕλη, ἢ ὁποῖα κατὰ καιροὺς δι' ἀγνώστων ὁπῶν ἐξορροῦμένη κατὰ τοὺς κί-
λους ὑψοῦται ἕως αἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς ἀτμοσφαιρας. *Philosophia
Transact.* nr. 347.

Ὁ Γάλλος Mairan δοξάζει, ὅτι ἡ γῆ κατὰ καιροὺς πλησιάζουσα τῆ
ἡλιακῆν ἀτμοσφαιραν, μέρη ταύτης ἐφέλκει εἰς τὴν ἐαυτῆς, τὰ ὅποια
συναγομένα κατ' ἐξοχὴν περὶ τοὺς πόλους (διὰ τὴν μικρὰν αὐτῶν κεντρικὴν
φωτα δύναμιν) αὐτοῦ ἢ ἀφ' ἐαυτῶν φέγγουσιν, ἢ διὰ τῆς μέλειώς των μί-
τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καθίζωνται φωταίνον. *Traité sur l'aurore boréale.
Paris* 1744.

Ὁ Γερμανὸς Heil φρονεῖ, ὅτι τὸ βόρειον σέλας εἶναι ἐν ὀπτικῶν μετέωρον,
προξενούμενον ἐκ τῆς αὐτανεκλάσεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἀπὸ τῆς ἐπιπί-
θους τῶν εἰς τὰ βόρεια πλάγους. *Aurorae borealis theoria nova*, εἰς τὸ
Append. ad Ephemerid. astronom. anni 1777.

Ἡ πιθανώτερα τὴν σήμερον νομιζομένη γνώμη εἶναι ἡ τοῦ Ἀμερικανοῦ
φραγκλίνοῦ ὅτιος τοχάζεται, ὅτι ὁ μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων ἢ
τὴν ἀτμοσφαιραν ὑψομένου θερμῆς ἀήρ καταρρέει ἀδιακόπως πρὸς τοὺς
πόλους συνεπιπέδων μεθ' ἐαυτοῦ καὶ μεγάλην ποσότητα ὑδατῶν ἀπῶν
οὗτοι κατὰ τὴν φορὰν του μέρους μὲν μεταβάλλεται εἰς βροχῆς μέρους δὲ
φθάνον ἕως εἰς τοὺς πολικοὺς κύκλους, αὐτοῦ ἀναλύεται, καὶ πέπτει ὡς γῆν
ἢ δὲ κατὰ τὴν ἀνάλυσιν αὐτῆν ἐλευθερουμένη ηλεκτρικῆ ὕλη, ἐπειδὴ αἱ
δὲν ἔλκεται ἀπὸ τοὺς πλάγους ὡς κυκλοὺς ἡλεκτραγωγούς, συσφραίνεται εἰς
τὴν ἀτμοσφαιραν, καὶ ερρομένη πρὸς τὸ ὑπεράνω αὐτῆς εὐρισκόμενον δι-
σφρα, αὐτοῦ ἐκπέμπει φωτιστικὰς ἀκτίνας ἑκείθεν δὲ λαμβάνει τὸν δρόμον

γῆν νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν γῆν, εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ ἐξηγη-
θῇ ἢ κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους χρόνους παρατηρηθεῖσα ἔλ-
λειψις τοῦ βορείου σέλους, ἐκ τούτου, ὅτι, ἀφ' ὅτου ἔσπα-
σεν ὁ πολικὸς πλάγος, ἢ ηλεκτρικῆ ὕλη ἠμπόρσθη νὰ εἰσχω-
ρήσῃ πάλιν εἰς τὴν γῆν ἑ τελευταῖον, εἰάν ἢ ἀπόκλισις τῆς
μαγνητικῆς βελόνης ἔχη συγκοινωνίαν τινα μετὴν ἡλεκτρικῆν,
λαμβάνομεν ἐν αὐτῷ ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀπό τινος καιροῦ μετα-
βληθείσης διευθύνσεως, τὴν ὅποιαν ἔλαβεν ἢ ἡλεκτρικῆ ὕλη,
νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ καιροῦ ἢ μα-
γνητικῆ βελόνῃ ἐπιστρέφει ἐν τῆς ἕως τῶρα ἀποκλίσεως πρὸς
τὴν δύσιν (1)“.

(τὸ τέλος εἰς τὸ ἀμέσως ἐπόμενον τετράδιον.)

της πρὸς τὸν ἀέρα τῶν οὐκράτων ζωνῶν, ὅς τις εἶναι καλλίτερος ἡλεκτραγω-
γός, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐπαύρχεται πάλιν εἰς τὴν γῆν. *Bozier Journal der
Physik.* Juni, 1779.

Ὁρα περὶ τούτων κατὰ πλάτος τοῦ *Tratata Mayer-Lohrbuch über
die Physische Astronomie, Theorie der Erde, und Meteorologie.
Göttingen.* 1805.

(1) Ἐάν εἴσωμεν μίαν μαγνητικὴν βελόνην ἐπάνω ὑποσηθέρματος τινὸς
καὶ τὴν ἀψήσωμεν ἐλευθεραν, παρατηρούμεν εἰς αὐτὴν τὰ ἑξῆς δύο διάφορα
φαινόμενα:

Πρῶτον αὐτὴ δὲν διευθύνεται ἀκριδῶς ἐκ τῆς ἀρκτου πρὸς τὴν μεσημ-
βριαν, ἢ μὲ ἄλλας λέξεις δὲν συμπίπτει ἐντελῶς μετὴν ἀερονομικῆν με-
σημβρινῆν γραμμὴν τόπουτινος. Ἡ γωνία ὅπου σχηματίζεται μετὰ ταύτην ὁ
ἀρκτικός της πόλος πρὸς ἀνατολὴν ἢ δύσιν ὀνομάζεται ἐκκλισις ἢ ἀπέ-
κλισις (*Declinatio acus magneticae*). Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπομεν, ἢ
ἀπόκλισις ἕως τῶρα ἦτον πρὸς μεσημβριαν τὴν σήμερον δὲ λαμβάνει τὴν
ἐναντίαν κλίσιν. Κατὰ τὰς διαφόρους παρατηρήσεις ἢ ἐκκλισις τῆς βελόνης
εἰς διάφορα μέρη εἶναι διάφορος κατὰ διαφόρους καιροὺς.

Τὸ δεύτερον φαινόμενον εἶναι, ὅτι ἢ βελόνη δὲν λαμβάνει ὀριζόντιον θέ-
σιν, ἀλλὰ κλίνει ποτὲ μὲν ὑλιγώτερον, ποτὲ δὲ περισσώτερον πρὸς τὸν ἀρκ-
τικόν καὶ αὐτὴ ἢ διαύθυνσις ὀνομάζεται ἐγκλισις (*Inclinatio acus
magneticae*).

Ἐπινοήθησαν ἑ ὄργανα ἀπιτηθεῖα εἰς τὸ νὰ προσδιορίσωσιν κατὰ τῆς τόπου ἢ
τῆς ἀποκλίσεως ἢ τῆς ἐγκλίσεως τῆς μαγνητικῆς βελόνης τὰ πρῶτα ὀνομάζονται
Declinatoria τὰ δὲ δεύτερα, *Inclinatoria*. Ἰδ. φυσικὴν τοῦ *I. Τορέν
Μαγέρου, ἐν Γοττγγῆ, 1782.*

Φιλολογία:

Μεταξύ τῶν λοιπῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Ἀριστοτέλους τῆς λογικῆς, Ἠθικῆς, Πολιτικῆς, Ποιητικῆς, καὶ Ῥητορικῆς αὐτοῦ, συναριθμεῖται καὶ ἡ φυσικὴ Ἱστορία τῶν ζώων· ἡ δὲ μώνυμος ταύτης ἐπισήμη ἔλαβε δι' αὐτοῦ τὸ συγγράμματι κατὰ πρῶτον σύρασιν καὶ μορφήν· ἡ ἐν αὐτῷ ἀκρίβεια τῶν περιγραφῶν, ἡ ἀξιολογότης τῶν παρατηρήσεων εἶναι πρᾶγμα θαυμάσιον· αὕτη διετήρησεν εἰς τοὺς αἰῶνας τοῦ βυζαντινοῦ τὴν ἰδέαν τῆς Ζωολογίας, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς κλιγγενεσίας τῶν ἐπισημῶν αὕτη ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδηγὸς εἰς τὰς ἀνακαλύψεις, ἐφευρέσεις, εἰς διόρθωσιν, καὶ αὐξησιν τῶν περὶ τὰ ζῶα φυσικῶν ἐπισημῶν, καὶ ἂν ἀπὸ τῶν δεκάτι ὀγδόου αἰῶνος αὐταὶ ἕκαμαν προόδους γιγανταίας, μὴ ὅλα τοῦτο καὶ τὴν σημερινὴν ἀκόμη ἐπιμελῶς σπουδάζουσι αὐτὸ τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅσοι καταγίνονται εἰς τὴν φυσικὴν Ἱστορίαν. Ὁ Cuvier, ὁ κορυφαῖος τῶν νῦν ἀκμαζόντων Ζωολόγων, λέγει εἰς τὰς Recherches sur les ossemens fossiles. Tom. 1. σελ. 42. „ Les anciens connoissoient l'Eléphant, et l'histoire de ce quadrupède est plus exacte dans Aristotle que dans Buffon “.

Τὸ προγονικὸν τοῦτο σύγγραμμα, ὑπόθεσις τέσσαυ ἐπαύων εἰς τοὺς ξένους, πρόχειρον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἑκάστου πεπαιδευμένου, κατ' ἔξοχὴν τῶν φυσικῶν λέγων, ἦτον εἰς τὰ σχολεῖα τὰ ἡμέτερα καὶ μέχρις ὀνόματος ἄγνωστον, καὶ βέβαια ὅταν αἱ φυσικαὶ ἐπισήμαι ἦσαν ἐπὶ τὸ πλεῖστον μαθήματα ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς, ἀνάγκη ἦτο καὶ αὐτὸ νὰ μετέχη τὴν αὐτὴν τύχην· πλὴν κατ' εὐτυχίαν τὸ βαλὺ σκότος τῆς ἀπαιδευσίας ἄρχισεν ἐπώσοῦν νὰ διασκοπῆται καὶ μεταξύ ἡμῶν· οἱ ὁμογενεῖς ἄρχισαν νὰ φροντίζουσι περὶ βελτιώσεως τῶν σχολείων· καὶ διάφοροι ἐπισήματα περιλαμβανόμενα ἕως πρῆτινων χρόνων ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα τῆς Φιλοσοφίας ἄρχισαν νὰ διακρίνονται καλλίτερα, νὰ χωρίζονται, καί τινες καὶ νὰ παραδίδονται ἰδιαίτερας· ἐλπίζομεν λοιπὸν, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θέλωμεν προσηλθεῖν τὴν προσοχὴν καὶ πρὸς τὰς ἱστορικὰς φυσικὰς ἐπισήμας, ἐν τῶν πρώτων καὶ ἀφεύκτων μαθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπομένως δεῖ

λομεν γνωρίσει ἀκριβέστερον καὶ σπουδάσει κατ' ἀξίαν καὶ τὴν παρὰ τοῦ ἡμετέρου Ἀριστοτέλους Ἱστορίαν τῶν ζώων. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι, καὶ ὄχι εἰς εὐχαρίστησιν μιᾶς ἀπλῆς (ἀναφελούς) φιλολογικῆς περιεργείας κοινολογοῦμεν τὰς ἐφεξῆς ἐπισημοτέρας ἐκδόσεις αὐτῆς.

Μέχρι τινός ἦτον, καὶ ἐνομιζέτο καλλίτερα ἡ τοῦ Γάλλου Camus, Histoire des animaux d'Aristote avec la traduction Française par Mr. Camus. à Paris. 1783. 2 Tom. 4. ὁ δεύτερος τόμος φέρει τὴν ἐπιγραφὴν, Notes sur l'histoire des animaux d'Aristote par C. Camus· τὰ σημειώματα δὲ αὐτὰ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διεξοδικώτατα, οὔτε διασαφηνίζουν τὸ κείμενον.

Ἡ νεωτάτη ἐκδοσις εἶναι ἡ τοῦ Schneider (τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γερμανικοῦ Λεξικοῦ). Aristotelis de animalibus historiae libri X. Graeco et Latine. Lipsiae. 1811. Tom. 1—IV. 8. αὕτη εἶναι ἡ βελτίστη ἐκδοσις ὅσον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον.

Πρὸ ὀλίγου ἐφάνη καὶ μία Γερμανικὴ μετάφρασις. Aristoteles Naturgeschichte der Thiere, übersetzt, und mit Anmerkungen begleitet von Dr. Fridrich Strack κτ. 1816. XXIV. σελ. 616. εἰς 8. Francfurt am M. Αὕτη περιέχει εἰς τὸ τέλος σημειώματα 335. ἀποδεικνύοντα ὄχι μόνον τὴν ἀκρίβειαν εἰδησιν τῆς Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς βαθείας γνώσεις τοῦ μεταφραστοῦ εἰς τὴν φυσικὴν Ἱστορίαν· ὅσον λοιπὸν διὰ τὸ πραγματικὸν αὕτη φέρει τὰ πρωτεῖα.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἐτυπώθη καὶ ὁ βίος τοῦ Μιλτιάδου εἰς τέσσαρας κόλλας ἐμπεριεχόμενος· ὅθεν ἡ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι ἐν φιορίνῳ καὶ δώδεκα κραϊτζάρια, πρὸς δεκαοκτὼ κραϊτζάρια δηλαδὴ τὴν κόλλαν, ὡς εἴρηται ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τούτων προκηρύξει. Μετὰ δὲ τούτου ἐκδοθήσεται ὁ βίος τοῦ Πεισιπρατοῦ μεθ' οὗ εἶναι ἠνωμένος καὶ ὁ πολιτικὸς βίος τοῦ Σόλωνος, ἵνα ἀναφέρωμεν ἐκεῖ κεφαλαιωδῶς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς καθαιρέσεως τῶν Πεισιπρατιδῶν, καὶ

τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς δημοκρατίας, ἣτις συνέβη ἐν τῇ ἡλικίᾳ τοῦ Μιλτιάδου, ἔθεν ἄρχονται οἱ ἔνδοξοι ἄνδρες τοῦ ἱστορικοῦ αἵματος. Οὕτως ἔπρεπε νὰ γένῃ ἀρχὴ· ἀλλ' ὄγῳ ἐξ ἑδῶκα πρῶτον τὸν βίον τοῦ Θερμυσκόλεως ὡς δοκίμιον· ἐπεὶ δὲ εὗρον τὸ γένος πρόθυμον, ἄρχομαι ἤδη ἐκείθεν συστηματικῶς, καὶ χρονολογικῶς, καὶ γίνεται πάλιν τὸ αὐτὸ διότι οἱ βίοι ἐκδίδονται ἰδιαιτέρως, ὡς προεῖρηται ἐν τῇ ἐπιείσῃ προκηρύξει.

Τυποῦται δὲ, καὶ εἶναι σχεδὸν περὶ τὴν μέσσην, καὶ ἐκ τῆς πρώτου Περσικοῦ πολέμου, ὡς ὑπεσχέθην τότε· ἐπειδὴ εἶδον καὶ πρὸς τούτον ἰκανὴν προθυμίαν τοῦ γένους. Καὶ οὐδέ τίς ἐστιν, ὡς λέγει ὁ Πολύβιος, οὕτως ἐκπαθὴς πρὸς τι τῶν ἄλλων θεμάτων, ἢ μαθημάτων, ὅς προουργιαίτερον ἂν τι ποιήσαιτο τῆς ἱστορικῆς καὶ πολιτικῆς ἐμπειρίας.

Βιέννη Μαρτίου 26. 1818.

Ἀθανάσιος Σταγειρίτης

Κιρύντομεν διὰ τοῦ Α. Ἐ. ὅτι ὁ εὐγενέστατος Μιχαὴλ Γκίκας ἐν Βουκουρεστίῳ μεταφράζει εἰς τὴν καθομιλουμένην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὸ Γεωγραφικὸν Λεξικὸν τοῦ Γάλλου Vosgien, κλουτίζων αὐτὸ μὲ τὴν προσθήκην τῶν παλαιῶν ὀνομάτων κ. λ. Ἐπιμελεῖται ὁ εὐγενὴς μεταφραστὴς καὶ γλῶσσαν καθαρὰν καὶ σαφῆ νὰ φυλάξῃ, καὶ μορφὴν εἰς τὸ ὅλον νὰ δώσῃ καλὴν. Ἐλπίζομεν ὀφλίγωραι νὰ ἴδωμεν τὸ Λεξικὸν αὐτὸ τυπωμένον, καὶ νὰ ἀποδώσωμεν πρὸς τὸν μεταφραστὴν τὸν προσήκοντα ἔπαινον, διὰ τοὺς ὁποίους κατέβαλε κατὰ εἰς μετάφρασιν συγγράμματος χρησίμου καὶ ἀναγκαίου, καὶ νὰ παρακινήσωμεν καὶ ἄλλους νέους τῆς εὐγενοῦς χορείας νὰ μίμησιν τοῦ νέου Γκίκα.